www.nv-online.info

№ 96 (4245)

5 снежня 2017 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Да ўвагі!

Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

ГАЗЕТА – ЧЫТАЧЫ

Вы падпісаліся на «Народную Волю» – парайце і пры магчымасці дапамажыце гэта зрабіць родным, блізкім, сябрам

Так, наша сіла – у сяброўстве з Вамі, шаноўчыя чытачы! Чым Вас будзе болей – тым больш эфектыўнай стане наша творчая праца. Тым больш моцным рэхам яна адгукнецца ў вялікай справе па пабудове дэмакратычнай Беларусі, умацаванні дабрабыту кожнага, хто жыве на роднай зямлі.

Рэдакцыя выказвае падзяку тым, хто падпісаўся ўжо на "Народную Волю" на першую палову 2018 года. Адначасова просім: калі ласка, парайце гэта зрабіць родным, блізкім, сябрам. Магчыма, у некага з іх ёсць фінансавыя праблемы. Калі Вы здольны дапамагчы – афарміце ім падпіску на любы тэрмін: на паўгода, на квартал, на больш кароткі час. Гэта будзе Ваш найлепшы навагодні падарунак.

"Народная Воля" працягвае руку сяброўства ўсім, усім, усім!

ЧУЛІ?

Аляксандр Ярашук і далей будзе кіраваць Беларускім кангрэсам дэмакратычных прафсаюзаў

У Беларусі палохаючая стабільнасць не толькі ва ўладных структурах, але і ў грамадскіх. Вось і Аляксандр Ярашук у шосты раз абраны на пасаду старшыні Беларускага кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў.

З прысутных на з'ездзе 54 дэлегатаў у галасаванні бралі ўдзел 47, у падтрымку Ярашука выказаліся 37.

(Падрабязны расказ пра X з'езд асацыяцыі «Кангрэс дэмакратычных прафсаюзаў Беларусі» чытайце на 6-й стар.)

СКАЗАНО!

О табачном бизнесе...

На совещании по табачному бизнесу А.Лукашенко сказал: «*Ясно, что это подакцизный товар, что бюджет от этого получает огромные средства. В этом году мы ожидаем 1 миллиард белорусских рублей, то есть 0,5 миллиарда долларов. Это большие налоговые поступления*».

Однако при этом заметил, что лично он не приемлет тех, кто курит или злоупотребляет алкоголем.

Говоря об экспорте табачной продукции, Александр Григорьевич подчеркнул: «*Ко мне даже в последнее время обратились заграничные предприниматели о том, что наши предприятия не хотят продавать продукцию на экспорт. Есть большие ниши, даже в Европейском Союзе. Они нам выгодны. Почему мы не хотим их заполнять? Я поручал проверить эту информацию. Сегодня об этом доложат. Речь идет об одном из значительных источников пополнения бюджета. Поэтому, если есть спрос, надо продавать табачные изделия. Не продадим мы, продадут другие. Рынки будут заняты*».

ТРЫВОЖНАЯ ТЭМА

Шлях... у пекла?

Я нагадаю, што ў 70–80-я гады мінулага стагоддзя меліярацыя зямель (са спрамленнем рэчышчаў малых і вялікіх рэк) настолькі скампраметавала сябе ў народзе, што праведзеная 11 сакавіка 1988 года ў Доме літаратара Саюзам беларускіх пісьменнікаў міжрэспубліканская канферэнцыя з удзелам трох-чатырох міністраў, такой жа колькасці акадэмікаў ды спецыялістаў рознага профілю, з дакладам пісьменніка В.Ц.Якавенкі "Ці ёсць у нас канцэпцыя гаспадарання?" мела вялікі поспех.

Міністрам і акадэмікам – прыхільнікам глабальнага асушэння Палесся і ператварэння раней паўнаводнай ракі Прыпяць у канаву – давялося адступіць ад сваіх намераў і літаральна капітуляваць, падпісаўшы заяву аб тым, што яны згодны з рашэннем канферэнцыі, якая ставіла крыж на чарговым "праекце веку". Так прыкладна чвэрць стагоддзя таму было спынена антынавуковае па сутнасці крамсанне рэчышча р.Прыпяць, яе абвалаванне і суцэльнае асушэнне шырокай, разложыстай поймы... Тады мы пазбеглі ператварэння Палесся ў засушлівую зону, у сапраўдную і жорсткую пустыню.

Сённяшнія ж кіраўнікі міністэрстваў і асобных гаспадарак, напэўна, забыліся на той урок. Для некаторых пустым гукам з'яўляецца нейкая там канцэпцыя гаспадарання на аднойчы дадзенай ім у карыстанне зямлі. Таму і пачынае сям-там ва ўстановах на афіцыйных пасяджэннях і ў кулуарах абмяркоўвацца "вопрос о реализации проекта по восстановлению магистрального водного пути Е-40", ад Віслы да Чорнага мора. Праект папахвае гістарычнай рамантыкай: маўляў, па-новаму з варагаў ды ў грэкі. А яшчэ больш – грашыма! Ведаеце, колькі мільярдаў еўра могуць асесці ў кішэнях удзельнікаў праекта транскантынентальнай воднай плыні! Таму скрозь, ва ўсіх трох краінах, знойдуцца "спецыялісты", якія клюнуць на гэтую прынаду.

Спроба абмеркаваць няпростае пытанне прайшла на мінулым тыдні на пасяджэнні Грамадскага каардынацыйнага экалагічнага савета пры Міністэрстве прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя. Не ўсе былі гатовы да размовы, але, калі з-за бурных пачуццяў у канферэнц-зале пачаў утварацца шум, кіраўнік установы супакоіў: рана хваляваецца, ніякага рашэння ўрадам пакуль не прынята, здаецца, астылі да гэтага праекта і на Захадзе... Чуліся і іншыя галасы: грошы на гэты праект палякам ужо адпушчаны, і ніхто авантуру Е-40, падкінутую адтуль, для Беларусі не адмяняў...

Чысцейшай вады праўда застаецца ў тым, што, калі праз Палессе пракласці паглыблены трансгранічны водны канал, параходы спачатку могуць прайсці, а потым яго зноў давядзецца паглыбляць... Урэз грунтовых вод скрозь значна апусціцца, і першымі высахнуць і знікнуць лясы, а за імі і ўся астатняя расліннасць Палесся. Такое засохлае і загубленае Палессе негатыўна адаб'ецца на клімаце Еўропы. Усе наступствы ніхто цяпер не прадкажа.

За доказамі такой перспектывы не трэба далёка хадзіць, бо яна ўжо сотні разоў даказвалася практычна самімі меліяратарамі на нашай зямлі. Адно – ці хочуць яны яе ўлічваць?

Пытанне пра водны шлях Е-40 было вынесена на абмеркаванне грамадскага савета пры Мінэкалогіі своечасова. Грамадскасць, як і ўлады, рэспубліканскія і мясцовыя, сёння не могуць стаяць убаку, калі размова ідзе пра занядбанне і руйнаванне прыродных ландшафтаў нашай зямлі, нашай краіны. Хопіць здзеку з прыроды!

Васіль ЯКАВЕНКА, пісьменнік, член Грамадскага каардынацыйнага экалагічнага савета пры Міністэрстве прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.

АД РЭДАКЦЫІ

Мяркуем, Васіль Якавенка агучыў праблему, якая ў бліжэйшы час можа ўскалыхнуць усю Беларусь. "Народная Воля" прадастаўляе свае старонкі для абгрунтавання той ці іншай пазіцыі навукоўцам, спецыялістам-эколагам, кіраўнікам дзяржаўных структур, палітыкам, шараговым грамадзянам, усім, каго хвалюе лёс Беларусі.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Александр ФЕДУТА

Пожар в чужой стране – или чистота в собственном доме?

Поссорился в интернете с земляком-гродненцем. Ах, – говорит он, – какой молодец Саакашвили! Ведет непримиримую борьбу с коррупцией! Марш недовольных провел – добивается импичмента президента Украины!

Не вызывает у меня эта доблесть Михеила Николозовича ни малейшего восторга. И дело вовсе не в том, что Порошенко кажется мне идеалом правителя. Просто, как писал нобелевский лауреат Иосиф Бродский, ворюги мне милей, чем кровопийцы. Импичмент, предъявленный олигарху, всенародно избранному главой украинского государства («бачилы очи, що куповалы» – видели глаза, что покупают), в данном случае совсем меня не обрадовал бы. В Украине идет война, а киевлян реально подталкивают к смещению какого ни есть, но легитимного в глазах мирового сообщества и всей страны главнокомандующего украинской армией.

И кто взамен? Неугомонная Юлия Володимировна Тимошенко, ночью летающая над Диканькой на метле? Обидевшийся на весь мир, но не решающийся вернуться на родную грузинскую землю лихой козак Михеил Саакашвили? Вареником прыгнувший в Ростов Виктор Янукович? Не пожелаю я этого Украине. Не для того она страдала, чтобы сейчас все эти вот гоголевские ведьмы да чертяки ею управляли. Лучше Порошенко.

Я не об Украине. Я о нас самих. Обо всех нас – постсоветских и от советской ненависти друг к другу никак не могущих избавиться. Все мы хотим научить других жить и тем самым осчастливить их – иной раз против их же воли.

Так проходили уже это. Лев Троцкий призывал: «Железной рукой осчастливим человечество!» «Мы на горе всем буржуям мировой пожар раздуем», – скандируют революционные матросы в блоковской поэме «Двенадцать». А мировой-то пожар – в крови...

Может, ну их, этих самых братьев-«хохлов», пусть сами с собой разбираются? Зачем кликать нам мировую революцию? Они уже договорились: выборы – вот время для разборок. Причем выборы – честные. Попробуй завтра Петр Алексеевич Порошенко попытаться сфальсифицировать результаты голосования – и третьему Майдану быть, и снесет он того Порошенко вместе со всей его шоколадной властью. А наша «диванная сотня» любуется тремя тысячами человек, которые ходят под флагом Саакашвили и требуют смены власти. Я на Майдане Незалежности не меньше трехсот тысяч единовременно видел – это и было требование настоящих перемен. Куда там Саакашвили!..

За украинцев я спокоен. У них все получится. Без нас разберутся. А с нами самими – как быть?

Читаю комментарий министра труда Беларуси Ирины Костевич о том, что, дескать, средняя зарплата «попиццот» (в смысле – по пятьсот долларов, которые нам власть уже в третий раз обещает) – она все равно не каждому даже в столице Беларуси достанется. Что одним – четыре тысячи, а другим – четыреста рублей. Это и есть справедливость?

Декларации о доходах членов украинского правительства, судей, депутатов парламента, государственных служащих всех уровней, прокуроров, генералов, подумать страшно – самого президента Порошенко! – и членов их семей, а также декларации об их собственности висят в свободном доступе в интернете. Любой желающий может посмотреть, чем владеет, например, министр внутренних дел Арсен Аваков – включая коллекцию вин, произведения искусства, шубу жены и автомобиль сына. И мир от этого не обрушился. Но если по истечении года при заполнении новой декларации внезапно обнаружится, что районный судья вдруг (!!!) купил квартиру сыну в Киеве, а депутат потратил некую сумму на остров в Тихом океане, вопросы, конечно, возникнут.

Вы аплодируете Саакашвили, который под предлогом борьбы с коррупцией хочет отвоевать себе кусок власти? А вам, уважаемый землячок, не кажется, что это мы уже проходили? Попробуйте для начала добиться хотя бы публичности доходов тех, кто считается «слугами народа». Не надо устраивать революцию в чужой стране, которая к тому же ведет войну за свою целостность, – добейтесь миром, чтобы наша собственная власть стала хотя бы наполовину такой прозрачной, как сегодня прозрачна власть украинская. Поверьте, нам не понадобится тогда раздувать мировой пожар, когда мы наведем порядок – только реальный порядок, а не очередную шумную кампанию – в собственном доме. Потому что государство – наш дом, мы в нем хозяева. И если госпожа Костевич – слуга народа, то это мы должны определять ей зарплату, а не она – нам.

А в интернете – да, там куда ни ткни – каждый герой. С зарплатой в лучшем случае в четыреста рублей. Работники IT-сферы – исключение.

ПАРАЛЛЕЛИ

Самая высокооплачиваемая вакансия в Беларуси

Всего в стране открыты 55.169 вакансий, а резюме в банке данных Минтруда меньше в десять раз.

Из всех вакансий лишь 1898, или 3,4%, обещают уровень зарплаты тысячу рублей и выше – тот уровень, до которого белорусские власти обещают добраться в среднем по стране по итогам этого года.

Самая высокооплачиваемая вакансия на сегодня – тренера национальной сборной по биатлону. Такому специалисту обещают зарплату от 21.474 белорусских рублей в месяц, то есть более 10,5 тысячи долларов, сообщает Sputnik.

В топ-3 входит вакансия IT-специалиста – директора для компании на зарплату от 21 тысячи рублей. Требования к соискателю: опыт в IT от десяти лет, владение SCRUM и Canban, а также свободное знание английского и голландского языков.

Третья по уровню зарплаты вакансия – инженера с опытом работы от семи лет, в том числе и за пределами Беларуси. Требуется свободное владение английским. Зарплату обещают от 17,7 тысячи рублей.

В социальной сфере с окладами все несколько иначе. Так, тысячу рублей и выше обещают лишь одному учителю – носителю иностранного языка с опытом работы в международных школах. От 500 долларов и выше готовы платить и 27 врачам, самая высокая зарплата предлагается рентгенологу столичной больницы – от 1074 рублей.

«Народная Воля» в Facebook
www.facebook.com/nv.online.info
в Vkontakte
www.vk.com/nvonlineinfo

АСАБІСТАЕ

Арцём і Ксенія наспявалі...

Сына ці дачку – Ксенія Жук і Арцём Лук'яненка пакуль не ведаюць ці не хочуць аб гэтым гаварыць услых. Але вядома, што прыбаўленне ў зорнай пары, якая выступіла сёлета на "Еўрабачанні" з беларускамоўнай песняй, чакаецца бліжэй да лета.

ГДЕ ЭТО ВИДАНО...

3000 долларов – и Ханок ваш!

Один из самых эксцентричных белорусских художников Андрей Смоляк выставил на продажу в своей виртуальной галерее сразу несколько картин. Среди них – необычный портрет народного артиста, популярного композитора Эдуарда Ханка, написанный еще в 2006 году. Его цена – 3000 долларов.

Народная Воля http://www.nv-online.info 5 СНЕЖНЯ 2017 г.

ДЫСКУСІЯ

14 лістапада ў "Народнай Волі" выйшла чарговая калонка Міхася Скоблы пад назвай "Папаха Цанавы". Неўзабаве рэдакцыя атрымала ліст ад доктара гістарычных навук, прафесара Эмануіла Іофе. Паколькі яго довады патрабуюць каментарыя, то журналіст даў згоду адказаць апаненту непасрэдна праз газету. І адзін, і другі ліст друкуюцца без скарачэнняў і без правак.

Паўпраўда горш няпраўды

Шаноўны Іосіф Паўлавіч!

Я – пастаянны падпісчык газеты "Народная Воля" з дня яе заснавання, а калісьці быў адным з яе аўтараў. Паважаю газету перш за ўсё за тры яе якасці: праўдзівасць, аб'ектыўнасць і аператыўнасць інфармацыі.

14 лістапада 2017 года ў газеце "Народная Воля" быў надрукаваны артыкул Міхася Скоблы "Папаха Цанавы", у якой яе аўтар абвінавачвае мяне ў тым, што я напісаў хваласпеўную кнігу аб Лаўрэнціі Цанаве.

Але ж гэта не так, і гэта можа засведчыць кожны чалавек, які ўдумліва, ўсвядомлена прачытае маю кнігу "Лаврентий Цанава: Его называли «Белорусский Берия». Акрамя трох год працы ў архівах Беларусі і Расіі, я выкарыстаў велізарную колькасць разнастайных гістарычных крыніц, у тым ліку і мемуары кіраўнікоў органаў бяспекі СССР і БССР.

Значную каштоўнасць уяўляюць інтэрв'ю аўтара кнігі з ветэранамі дзяржбяспекі Беларусі – былымі саслужыўцамі Л.Ф.Цанавы, з людзьмі з яго бліжэйшага акружэння, з віднымі савецкімі военачальнікамі, кіраўнікамі і актыўнымі ўдзельнікамі партызанскага руху і антыфашысцкага падполля на тэрыторыі Беларусі і Расіі ў гады Вялікай Айчыннай вайны, з віднымі дзяржаўнымі і партыйнымі дзеячамі БССР.

З усяго тэксту маёй кнігі (а гэта 520 вялікіх старонак аб'ёмам 42,25 умоўнага друкаванага аркуша) М.Скобла выхапіў з кантэксту некалькі радкоў аб пазітыўных рысах асобы Л.Цанавы. Гэта абагульненне ад вусных і пісьмовых крыніц, асабліва ад інтэрв'ю.

Так, Л.Ф.Цанава, безумоўна, кат, злачынца, які вінаваты ў многіх палітычных рэпрэсіях, у гібелі многіх людзей з ліку партыйнага і савецкага кіраўніцтва БССР, дзеячаў беларускай і ўсёй савецкай культуры, актыўных удзельнікаў партызанскага руху, мінскага антыфашысцкага падполля і проста грамадзян нашай рэспублікі ў 1939–1951 гадах. Аб усім гэтым я пішу ў сваёй кнізе. Але я не магу на кожнай старонцы пісаць аб Лаўрэнціі Цанаве, што ён кат, дзяржаўны злачынца, мярзотнік "ніжэй плінтуса", сапраўдны вораг беларускага і савецкага народа.

Амаль палову артыкула "Папаха Цанавы" складаюць 11 прыкладаў канкрэтных злачынстваў Л.Цанавы на беларускай зямлі. Яны пачынаюцца словамі "Гэта Цанава...".

У народзе кажуць: "Паўпраўда горш няпраўды". І калі М.Скобла выстаўляе сябе барацьбітом за праўду і справядлівасць, ён павінен прыводзіць усю праўду, а не яе палову. А поўная праўда заключаецца ў тым, што ўсё, што ён прыводзіць у сваім артыкуле, ёсць у маёй кнізе. І Міхась Скобла ўзяў гэта з маёй кнігі, але аб гэтым ён не піша і не дае спасылак на рэцэнзуемую кнігу. А то ў чытача дадзенага артыкула, які не чытаў маёй кнігі, можа скласціся ўяўленне, што я нічога не пішу аб злачынствах Цанавы.

Прывяду вытрымку з артыкула М.Скоблы "Папаха Цанавы", дакладней два няпоўныя абзацы:

"І на сямі валовых скурах не спішаш усіх цанаўскіх "заслугаў". Дзіўна, але, ведаючы пра іх, гісторык Э.Іофе піша: "Когда мне на глаза попадается фраза, что Цанава – организатор массовых репрессий в Белоруссии», то задумываюсь и задаю себе вопрос: "А так ли это было? Ведь очень часто Лаврентий Фомич выполнял установки Москвы…»

Атрымліваецца, выканаўца – не вінаваты! Кат не нясе адказнасці за адсечаныя галовы?.."

Ёсць даследчыкі-прафесіяналы і даследчыкі-дылетанты. У дадзеным выпадку М.Скобла мысліць як дылетант.

Я не здымаю з Л.Цанавы віны за дапушчаныя цяжкія злачынствы, за масавыя рэпрэсіі ў Беларусі. Але справа ідзе аб дакладнасці фразы або фармулёўкі і ў рэшце рэшт аб справядлівасці і аб'ектыўнасці. А яна заключаецца ў тым, што ў большасці выпадкаў Л.Цанава выконваў установкі Масквы, а дакладней Л.П.Берыі, У.М.Мяркулава, В.С.Абакумава і самога І.В.Сталіна. Але ва многіх выпадках ён сам быў арганізатарам рэпрэсій.

Дыленталізм М.Скоблы праяўляецца таксама ў наступнай яго фразе:

"Аўтар кнігі даводзіць, што пік рэпрэсій у Беларусі прыпаў па дацанаўскі час, калі тут карныя органы ўзначальвалі Берман і Наседкін".

Гэта не я "даважу", але аб гэтым вам скажа кожны прафесійны даследчык, кожны гісторык спецслужб, таму што гэта праўда, што гэта аб'ектыўная выснова.

Ва многім беспадстаўныя абвінавачванні М.Скоблы закранаюць мой гонар як вучонага і выкладчыка. Таму я прашу Вас апублікаваць мой адказ на гэты артыкул.

З пашанай да Вас –

Эмануіл Рыгоравіч ІОФЕ, доктар гістарычных навук, прафесар.

Кожны дуб сваёй дуброве шуміць

Дзіўныя аргументы выкарыстоўвае Эмануіл Іофе, пішучы пра каштоўнасць сваёй кнігі. Аказваецца, праўдзівымі крыніцамі інфармацыі пры яе напісанні сталі "інтэрв'ю з ветэранамі дзяржбяспекі Беларусі – былымі саслужыўцамі Л.Ф.Цанавы, з людзьмі яго бліжэйшага атачэння".

Але нездарма ў народзе кажуць: кожны дуб сваёй дуброве шуміць. Так атрымалася і з тымі ветэранамі – кожны прадказальна пахваліў свайго былога шэфа, пры якім, відаць, атрымліваў высокія званні, узнагароды і спецпайкі. А пазней – як вынік – персанальную пенсію. У Рыгора Барадуліна ёсць пра такіх "заслужаных пенсіянераў" верш: "На пенсіі, як на праталінцы / Пражорлівыя груганы, / Сыцеюць берыеўцы, сталінцы... / Цяпер яны ніжэй за агнецаў – / Стараліся ў імя дабра". / Але рука дагэтуль цягнецца / Туды, дзе вісла кабура".

Распытваць пра Цанаву ў яго былых саслужыўцаў – гэта як прыйсці з дыктафонам у арцель катаў. "А як сябе паводзіў ваш калега на эшафоце?" – "О, ён паводзіў сябе бездакорна. Вяроўку намыльваў, не шкадуючы мыла, а калі да плахі каго падводзіў, то сякеру не забываўся натачыць".

І гэта будзе праўдай. Нягледзячы на тое, што той кат павесіў невінаватага ці адцяў галаву будучаму народнаму герою.

Неяк на міжнароднай канферэнцыі гісторыкаў, дзе мне, "дылетанту", давялося выступаць з дакладам пра Ларысу Геніюш, з вуснаў даследчыка-прафесіянала прагучала, што "генерал-губернатар М.Мураўёў – амбівалентная (неадназначная) асоба", бо, маўляў, не толькі вешаў паўстанцаў, але і школы ды цэрквы будаваў. Прызнаюся, "дылетант" і тады не змоўчаў. Бо шыбеніца не бывае амбівалентнай!

З тым самым сутыкнецца і чытач кнігі Э.Іофе. У анатацыі і прадмове да яе Цанава – цалкам станоўчы герой. Такім ён з'яўляецца і ў большасці раздзелаў кнігі. Асабліва мяне здзівіла, што аўтар прыводзіць безліч дакументаў, датычных злачынстваў Цанавы, і тут жа сумняваецца, што той "организатор массовых репрессий в Белоруссии". Добра, што хоць у водгуку на мае "100 радкоў" Э.Іофе гэта прызнаў, хоць з агаворкай – "ва многіх выпадках".

Гісторык крыўдуе, што ўсе прыведзеныя факты я вычытаў у яго ж кнізе. Па-першае, далёка не ўсе. Скажам, пра дачыненні Цанавы з Л.Геніюш я ведаў задоўга да знаёмства з працай Э.Іофе. Па-другое, я хацеў акурат падкрэсліць, што, ведаючы пра ўсе грахі Цанавы, аўтар кнігі тым не менш малюе з яго ледзь не ікону: "Лаврентий Фомич – талантливый аналитик, храбрый и очень коммуникабельный человек… хорошо разбирался в экономических, политических, хозяйственных и идеологических вопросах… ему было присуще чувство справедливости… ненавидел клеветников, мошенников и обманщиков… был хорошим семьянином и заботливым дедушкой…"

Э.Іофе ў сваім водгуку на маю "Папаху Цанавы" піша: "Так, Цанава, безумоўна, кат, злачынца, які вінаваты ў многіх палітычных рэпрэсіях, у гібелі многіх людзей". Дык трэба было і кнігу распачаць такой характарыстыкай (што ўспрымалася б цалкам заканамерна), а не распісваць пра заслугі "государственного деятеля и организатора партизанского движения".

Лічу, не мае рацыі Э.Іофе і тады, калі выкрывае "дылетантызм М.Скоблы" адносна піку рэпрэсій у Беларусі. Маўляў, пры папярэдніках Цанавы расстрэльвалі часцей. Ну так, гэта факт агульнавядомы. Аспрэчваць яго я зусім не збіраўся, толькі агаварыўся: усё спазнаецца ў параўнанні. Але параўноўваць лічбы, шчыра кажучы, мне не хочацца. Для мяне Берман, Наседкін і Цанава – аднаго поля ягады.

Для Э.Іофе, як выглядае, не аднаго. Што ж, на чужыя вусты не накінеш хусты.

У дадзенай сітуацыі мяне найбольш цікавіць выдавец кнігі "Лаврентий Цанава". Няўжо выдавецтву "Адукацыя і выхаванне" няма чым заняцца? Няўжо нашы школы і ўніверсітэты цалкам забяспечаны навучальнай літаратурай? Няўжо і далёка не аб'ектыўная кніга пра Цанаву, на думку міністэрскіх чыноўнікаў, – таксама навучальная літаратура? Мне як падаткаплацельшчыку не дае спакою пытанне: чаму ў Мінадукацыі з'явіліся "дубы", якія вырашылі "пашумець" яўна не "сваёй дуброве"?

Міхась СКОБЛА.

ЛИКБЕЗ

Не требуется разрешения…

Уведомил местную власть о намерении заниматься предпринимательством – и действуй!

На минувшей неделе появился Декрет №7 «О развитии предпринимательства». Можно с уверенностью сказать, что он во многом облегчит жизнь деловых людей. Если раньше они шагу не могли ступить без разрешения, согласования с властями, различными ведомствами, учреждениями, то теперь любой желающий имеет возможность начать предпринимательскую деятельность, лишь уведомив об этом местный исполнительный орган. Вот что говорится об этом в Декрете:

3.1. субъект хозяйствования, намеревающийся осуществлять вид экономической деятельности, включенный в перечень, уведомляет об этом местный исполнительный и распорядительный орган посредством подачи письменного уведомления через службу «одно окно» или направления его заказным почтовым отправлением с уведомлением о вручении либо с использованием единого портала электронных услуг. В уведомлении указывается информация о соответствии субъекта хозяйствования, его работников, осуществляемой им деятельности и предназначенных для использования в процессе ее осуществления земельных участков, капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, оборудования, транспортных средств и иных объектов требованиям, предусмотренным законодательством.

Форма уведомления, порядок его направления в местный исполнительный и распорядительный орган, а также порядок учета уведомлений устанавливаются Советом Министров Республики Беларусь.

Информация о полученных уведомлениях (за исключением уведомлений, направленных с использованием единого портала электронных услуг) размещается местными исполнительными и распорядительными органами на их официальных сайтах в глобальной компьютерной сети Интернет не позднее трех рабочих дней со дня получения таких уведомлений;

3.2. со дня, следующего за днем направления уведомления, субъект хозяйствования вправе начать осуществление заявленного в уведомлении вида экономической деятельности независимо от включения информации об этом субъекте, его деятельности и принадлежащих ему объектах в регистры, реестры, базы и банки данных, информационные системы и иные информационные ресурсы, осуществления иных административных процедур с учетом требований, предусмотренных настоящим подпунктом.

Субъект хозяйствования, направивший уведомление об осуществлении деятельности по производству пищевой продукции, обязан в течение месяца со дня направления такого уведомления обратиться в органы и учреждения, осуществляющие государственный санитарный надзор, за получением санитарно–гигиенического заключения, выдаваемого по результатам проведения государственной санитарно-гигиенической экспертизы. Данная экспертиза проводится исключительно на предмет соответствия деятельности субъекта хозяйствования требованиям настоящего Декрета.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Уладзімір КОНДРУСЬ: «Я – сам па сабе»

Амаль год таму адбыўся працэс над чалавекам, якога судзілі… праз шэсць гадоў за ўдзел у масавых беспарадках падчас Плошчы-2010.

26 снежня 2016 года суд Маскоўскага раёна Мінска прызнаў **Уладзіміра Кондруся** вінаватым ва ўдзеле ў масавых беспарадках у снежні 2010 года і прысудзіў да паўтара года «хатняй хіміі» з прымусовым лячэннем і наглядам.

У прысудзе быў улічаны тэрмін утрымання пад вартай, а таксама зняты арышт з маёмасці, бо шкода ад злачынства была пагашана.

Нагадаем, што Кондрусь быў затрыманы 14 чэрвеня 2016 года ў межах папярэдняга расследавання. Пасля гэтага ён знаходзіўся ў СІЗА №1 Мінска, дзе трымаў галадоўку. Суд над ім пачаўся 16 лістапада, але працэс ішоў з перапынкам. Пасля таго як у зале суда Уладзімір паспрабаваў ускрыць сабе вены, было вырашана адправіць яго на комплексную псіхолага-псіхіятрычную экспертызу.

"Сын нідзе не працуе, – распавяла "Народнай Волі" Галіна Васільеўна – маці Уладзіміра. – *Шчыра кажучы, не ўсё ў яго жыцці добра, але, як кажуць, не хачу выносіць смецце з хаты. Адно магу сказаць: праблем з міліцыяй у яго зараз няма. Сядзіць цэлымі днямі ў інтэрнэце і сацыяльных сетках, нешта там піша..."*

Сам **Уладзімір Кондрусь** таксама не вельмі распаўсюджваецца пра сябе.

"Пасля суда нават не цікавіўся, калі мой тэрмін заканчваецца, – кажа ён. – *У міліцыю адзначацца прынцыпова не хаджу, і зараз ніякіх абмежаванняў быццам бы няма. Чым займаюся? Самаадукацыяй. З апазіцыйнымі партыямі і рухамі сувязь не падтрымліваю, я – сам па сабе".*

Віктар ШПАК.

БЛІЦ-КАМЕНТАРЫЙ

Бяром крэдыты – падае рубель?

Зафіксаваны новы рэкорд: беларусы павінны банкам 2,72 млрд рублёў у выглядзе спажывецкіх крэдытаў. Толькі з пачатку гэтага года на паўсядзённыя пакупкі жыхары краіны ўзялі пад працэнты ў банкаў 996 мільёнаў рублёў. А ўсяго беларусы павінны банкам 8,5 млрд рублёў.

Аб чым гэта сведчыць? Ці не здарыцца так, што грошай насельніцтва набярэ, а аддаваць не будзе чым? Зарплаты ў краіне амаль не растуць, да праславутых 500 долараў у бюджэтнай сферы, як заявіла днямі міністр працы і сацыяльнай абароны **Ірына Касцевіч**, нават да канца года не атрымаецца выйсці.

Вядомы ў краіне эканаміст, старшы аналітык Альпары **Вадзім Іосуб** бачыць больш станоўчага, чым негатыўнага, у дынаміцы росту спажывецкіх крэдытаў.

– Ёсць такое памылковае меркаванне: чым менш у людзей грошай, тым больш яны маюць патрэбу ў крэдытах, – кажа Вадзім Іосуб. – На самай справе ўсё роўна наадварот. Калі ў людзей мала грошай, яны не ў стане разлічвацца па крэдытах, а рост дабрабыту павялічвае попыт на крэдыты: людзі, плануючы свой бюджэт, разумеюць, што змогуць гасіць запазычанасць, і бяруць пазыку ў банку. Цяперашні рост спажывецкага крэдытавання звязаны з аб'ектыўнымі прычынамі. І ў першую чаргу з ростам заробкаў у рэальным выражэнні, а ў апошні час можна нават казаць і пра рост наяўных даходаў. Акрамя таго, таксама можна адзначыць і рост прапаноў з боку банкаў.

– Што вы маеце на ўвазе? Працэнтныя стаўкі па крэдытах усё роўна застаюцца досыць высокімі. Пад 6–8 працэнтаў гадавых, як, напрыклад, у Польшчы, купіць машыну ў крэдыт беларусы не могуць.

– Зараз для банкаў фізічныя асобы як пазычальнікі ўяўляюць большую цікавасць, чым юрыдычныя асобы. Таму што сур'ёзныя юрасобы з добрымі бізнес-планамі, з маёмасцю, якую можна закласці, ужо закрэдытаваны. А неплацежаздольныя прадпрыемствы банкам не патрэбны. Па бягучай статыстыцы відаць, што фізічныя асобы ствараюць для банкаў значна менш праблем, чым юрыдычныя. Працэнт дрэнных крэдытаў фізічных асоб значна ніжэйшы, чым працэнт дрэнных крэдытаў юрыдычных асоб. Таму банкі, са свайго боку, актыўна пашыраюць крэдытаванне людзей, з'яўляюцца такія прапановы, як віртуальныя крэдыткі, гэта калі ўвесь працэс афармлення, нават падпісанне дамовы, адбываецца ў інтэрнэце. Акрамя таго, некаторыя банкі з 1 снежня павялічылі максімальныя сумы, якія можна ўзяць у крэдыт.

– То бок у тым, што беларусы сталі часцей браць спажывецкія крэдыты, больш карысці?

– У любой з'явы ў эканоміцы ёсць два бакі, ніводную з'яву нельга ахарактарызаваць як выключна на добрую ці выключна дрэнную. Тое ж самае можна казаць і пра рост крэдытавання фізічных асоб. З аднаго боку, гэта сведчыць аб паляпшэнні дабрабыту людзей і праз гэта аб росце гандлю і росце эканомікі. Але, з іншага боку, рост крэдытавання тэарэтычна аказвае ціск на цэны і на курс рубля, ва ўсялякім выпадку ў той яго частцы, калі крэдыты бяруцца на куплю спажывецкага імпарту. І такія наступствы мы і назіраем. Апошнім часам усе тры валюты – долар, еўра і расійскі рубель – дэманструюць рост у адносінах да беларускага рубля.

Марыя ЭЙСМАНТ.

ДАРЭЧЫ

Долар расце…

Учора на Беларускай валютна-фондавай біржы адбыліся чарговыя таргі. Амерыканская валюта зноў пабіла гадавы максімум, раней усталяваны на мінулым тыдні. Курс долара вырас на 0,0113 рубля – да 2,0227 рубля.

А вось еўра і расійскі рубель крыху патаннелі. 1 еўра – да 2,396 рубля, курс расійскага рубля знізіўся да 3,4 рубля за 100 расійскіх рублёў.

Народная Воля http://www.nv-online.info 5 СНЕЖНЯ 2017 г.

ПАЗІЦЫЯ

Ігар ЛЯЛЬКОЎ: «Беларусь знаходзіцца «на пачатку гібрыднай вайны з Расіяй»

Ігар Лялькоў, былы намеснік старшыні Партыі БНФ, абраны старшынёй міжнароднай камісіі руху салідарнасці "Разам" (арганізацыя не зарэгістравана ў Беларусі).

На пасяджэнні сойма ён выступіў з дакладам "Пашырэнне прасторы "русского мира" як ключавы элемент сучаснай імперыялістычнай палітыкі Расіі ў дачыненні да Беларусі. Ацэнка небяспекі і магчымыя метады процідзеяння".

На думку палітыка, Беларусь знаходзіцца "на пачатку гібрыднай вайны з Расіяй". *"Беларуская дзяржава і грамадства павінны зрабіць усё магчымае, каб не дапусціць перарастання гэтага канфлікту ў актыўную фазу",* – сказаў ён.

СІТУАЦЫЯ

Цяжка біцца з міліцэйскім бязмежжам

Актывіст з Кобрына Аляксандр Мех вырашыў абскардзіць рашэнне раённага суда ў абласной інстанцыі. Сапраўды, як можна змірыцца з тым, што ён зайшоў да сябра, каб дапамагчы яму ў гаспадарчым пытанні, а калі выйшаў на вуліцу, амапаўцы напалі на яго і беспадстаўна абвінавацілі ў непадпарадкаванні? Суд нават не зацікавіўся, чаму яны раптам паўсталі на дарозе хлопцаў. А таму, што А.Мех выпадкова знайшоў у кватэры такога ж, як ён, актывіста праслухоўку.

Думаеце, суддзя Брэсцкага абласнога суда прыслухалася да довадаў Аляксандра Меха? Дзе там!

Застаецца спадзявацца на справядлівасць Вярхоўнага суда, куды А.Мех мае намер звярнуцца. Ён сказаў: "Я хачу справядлівасці, а не апраўдання".

Рыма КУХАЛЬСКАЯ.

ГУЧНАЯ СПРАВА

8 гадоў калоніі з канфіскацыяй

Учора суд Мінскай вобласці вынес прысуд па справе экс-кіраўніка Салігорскага раёна Аляксандра Рымашэўскага, якога абвінавачвалі ў карупцыі і атрыманні хабару. Былы чыноўнік сваю віну не прызнаў.

Суд прыгаварыў Рымашэўскага да 8 гадоў ўзмоцненага рэжыму з канфіскацыяй. Паводе дадзеных дзяржабвінаваўцы, Аляксандр Рымашэўскі атрымліваў хабар чатыры разы. Агульная сума "ўзнагароджання" – 16.900 долараў.

СТАЛІЦА

Прадаецца… гатэль за 30,3 млн долараў

Пяцізоркавую гасцініцу пад брэндам Hyatt планавалі адкрыць у Мінску на вуліцы Нававіленскай яшчэ да чэмпіянату свету па хакеі 2014 года. Будаваць яе пачалі ў 2010 годзе, але ў 2015 будоўля была замарожана з-за недахопу сродкаў, а кампанія-забудоўшчык «Сыравінныя рэсурсы» пачала працэдуру банкруцтва.

З верасня 2015 года прымаліся неаднаразовыя спробы знайсці новага інвестара і прадаць яму будынак. Чарговы аўкцыён намечаны на 16 студзеня 2018 года. За апошнія паўгода комплекс патаннеў амаль на 5,5 млн рублёў і прапануецца сёння за 60.996.000 рублёў, што складае прыблізна 30,3 млн долараў.

ОТКРОВЕННЫЙ РАЗГОВОР

АЛХИМИК

Это интервью, можно сказать, чистосердечное признание в совершении уголовных преступлений. И, возможно, оно так бы и осталось только в виде диктофонной записи, если бы не случайная встреча…

Знакомый поделился новостью. У него заболел отец. Рак, последняя стадия, врачи даже не брались лечить. Мужчина уже не мог ходить, фактически лежал и умирал. Но потом дети отправили его в американскую экспериментальную клинику, куда на лечение берут только безнадежно больных. В результате отец моего знакомого на данный момент бодр, весел и уже не только ходит, но зимой даже возле дома сам расчищал дорожки от снега. Американские доктора добились ремиссии. Мой друг просто счастлив!

Вот после этой истории я приняла решение: интервью надо печатать. Хотя, конечно, далеко не все истории лечения в экспериментальных клиниках имеют счастливый финал. И многое в словах моего собеседника наверняка вызовет возмущение и протест профессионалов. Но он работает в той сфере медицинской науки, о которой в Беларуси либо не говорят вообще, либо категорически отвергают.

– Я долгое время занимался медицинской наукой. Работал и в Беларуси, и в Москве, даже какое-то время – со сборной СССР. После Чернобыльской аварии, когда стало понятно, что с оценкой воздействия радиации на организмы людей возникла полная неразбериха, я заинтересовался этой темой. Встретился с тогдашним первым секретарем Могилевского обкома партии Василием Севостьяновичем Леоновым, с депутатами Верховного Совета СССР от Беларуси и начал работу по этой тематике. Но потом грянул 1991 год. У Василия Севостьяновича начались проблемы, и у меня начались проблемы: недруги попытались обвинить в том, что я приехал в Чернобыльскую зону, чтобы делать опыты над людьми. Из прокуратуры пришли вести, что вот-вот буду вызван на допросы. И посадили бы меня, как пить дать, еще навесили бы клеймо «доктора Менгеля белорусского народа». Но я спасся тем, что уехал в Словакию, и там вновь вернулся к научной работе. Сначала это было создание биодеградируемых перевязочных материалов…

– ???

– Это, например, если вы вату накладываете на рану, то потом ее не надо снимать – она рассосется сама. Или, например, бинт накладываете на ожог, и потом его не надо отдирать с болью. Однако мозг ученого работает в разных направлениях. И так получилось, что с помощью этого материала я окутал магнитные частички и получил очень удобный инструмент, чтобы, например, выделять и вылавливать из крови раковые клетки, которые циркулируют на начальной стадии заболевания или после химиотерапии. Идея была признана очень перспективной. На продолжение работ и усовершенствование метода я получил деньги от одного весьма богатого человека. Таким образом, с 2000 года я получаю на свои исследования финансирование из частных источников. Если хотите, работаю «придворным алхимиком».

– Что двигало человеком, который, по сути, купил и вас, и вашу разработку?

– Богатые люди, которые выделяют деньги на такие исследования, ждут, что однажды я сделаю их богатыми.

– Этот человек связан с фармацевтической промышленностью?

– Нет, он дипломат. В свое время он пытался подключить американских миллиардеров, чтобы в Словакии создать этакий Центр высоких технологий и реализовывать в нем подобные идеи и проекты. Однако в силу разных обстоятельств проект не состоялся, он отозвал меня на работу в Москву.

Мы работали на базе одного известного российского института в очень хорошо оснащенной лаборатории. В 2006 году я пришел к выводу, что единственным отличием крови больных раком от крови нераковых больных (исследовались женщины с раком молочной железы и женщины с фибромастопатиями) является наличие дополнительных антител. Почему?.. Что это значит?.. Много часов я провел во встречах, разговорах, дискуссиях с людьми, которые работают над темой рака, и однажды в США пришло озарение: рак – это, возможно, аутоиммунное заболевание. То есть сама иммунная система человека атакует естественные защитные механизмы и позволяет неопасным для организма клеткам разрастаться так, что они начинают вредить, убивать организм.

У официальной медицины, напомню, нет единого мнения по поводу причин возникновения онкологических заболеваний. А мы с коллегами начали работать именно в этом направлении. И в силу семейных обстоятельств мне пришлось очень скоро применить свой принцип на практике.

– Что произошло?

– Мой внучатый племянник, семилетний мальчик, заболел нейробластомой. Его сначала лечили химиотерапией, и болезнь отступила, он даже в школу вновь начал ходить, а потом прорвалась устойчивая фракция раковых клеток и буквально за месяц поразила весь организм. Были метастазы в костях, у него начались жуткие боли, врачи сказали матери, что ничем помочь не могут, снабдили ее наркотиками, и она колола их буквально каждые полчаса, потому что ребенок плакал от боли. В общем, мать – дочка моего двоюродного брата – просто «изнасиловала» меня. Она не могла, ничего не предпринимая, смотреть на то, как умирает ее сын. «Делай что угодно! Делай что-нибудь!» – умоляла она меня. И я просто не смог ей отказать.

Хотя как врач я знал, что неутвержденные методы лечения применять нельзя. Что за это грозит до семи лет лишения свободы. Но я не смог держаться в стороне. Вернее даже не я один, мы – группа единомышленников. Конечно, каждый понимал, что мы нарушаем закон. Но с другой стороны был умирающий ребенок… В общем, мы рискнули. И это помогло. По крайней мере жуткие боли исчезли, мальчик прожил еще семь месяцев.

Вы можете спросить: почему я все-таки считаю этот первый опыт успешным? Отвечаю: качество жизни ребенка в эти семь месяцев значительно улучшилось, он не сходил с ума от болей. Я считаю, что он умер от последствий химиотерапии: были повреждены тромбоциты, была тромбоцитопения (это снижение тромбоцитов в крови в силу разных причин), которая нарастала. Ему несколько раз делали переливание тромбоцитарной массы, но он все-таки угас…

Мы осмелели. Мы использовали вполне доступный препарат, который по принципу действия является иммуномоделирующим, и в узком кругу врачей начали вводить его в лечение. По сути – пытались спасти людей, которые уже умирали, которые уже были нечувствительны к химиотерапии. По форме – совершали уголовное преступление.

Однако наше лечение действительно вызывало остановку роста опухоли. То есть принцип, из которого мы исходили, оказался правильным: рост опухоли по своей природе имеет аутоиммунный характер. Однако сказать, что мы решили проблему, конечно, нельзя, потому что рак всегда вызывает в организме человека целый букет дополнительных процессов, которые потом идут независимо…

Мы пролечили более 300 человек: 70 процентов выжили, 30 – погибли. Но это ведь не были официальные клинические испытания, потому цифру либо принимайте на веру, либо не принимайте, – не в этом суть.

– Правильно ли я поняла, что даже если человек смертельно болен и абсолютно понятно, что он умрет, у нас все равно не допускается никакое отступление от утвержденных методик?

– Да. Нельзя! Запрещено! Даже если человек сам просит. В противном случае врач тут же станет объектом атаки своих коллег. Вот такая ситуация.

В каком-то обобщенном смысле это, конечно, правильно. Потому что могут и со злыми намерениями сформироваться группы «псевдолекарей»: например, кто-то захочет просто содрать деньги с пациентов за, грубо говоря, «примочки от рака». Но в исключительных случаях, в случаях, когда речь идет о спасении жизни человека традиционными, утвержденными, проверенными методами уже просто не идет, в случаях, когда для лечения данного заболевания есть методики, хотя и не утвержденные у нас, видимо, нужно делать исключение.

Но, возвращаясь к нашей теме… Мы начали искать источники финансирования, чтобы провести клинические испытания разработанного препарата. Это очень большие деньги, потому что платить надо за все – независимой клинике, зарплату врачам, администрации, Министерству здравоохранения, у которого заказываешь разрешение… В общем, миллионы долларов. В Англии мы нашли инвестиционный фонд, который выделил на это 10 миллионов фунтов стерлингов в год. Начали клинические испытания в Ростове-на-Дону. Меня, поскольку я не россиянин, как-то очень быстро от всего этого оттеснили (проще говоря, выкинули). Но препарат, который ранее работал, вдруг перестал действовать…

Одним словом, вышел полный крах. Тогда один из инвесторов, американец, решил все-таки вернуть меня в игру. Мы опять начали работать, разработали новую, более эффективную методику и, главное, поняли, почему произошел сбой при клинических испытаниях в Ростове-на-Дону.

Год я работал в Швеции за американские деньги в очень хорошо оборудованной лаборатории …

– Это какая-то частная лаборатория?

– Нет. Просто надо платить за ее использование, за реактивы, за проживание и тому подобное. Все это в мире давно решается: если компания платит за какого-то исследователя, то он может работать в любой стране мира, где угодно.

В общем, я доказал, что потеря препаратом активности была связана с одной особенностью в технологии. То есть на заводе была немного изменена технология изготовления (даже название препарата не меняли), и это привело к потере биологической активности. Мы нашли партнера в Англии, заплатили за изготовление новой партии препарата, сейчас готовим клинические испытания на Западе.

– А в Беларуси?

– Тут было бы дешевле, конечно. Но мой партнер не соглашается, потому что в мире итоги этих испытаний не признают: Беларусь не является референтной страной. Они больше англоговорящие страны признают: США, Великобританию, Новую Зеландию, Австралию, Канаду…

Вторая проблема – это огромное химиотерапевтическое лобби. Это ведь чрезвычайно выгодный бизнес: чуть-чуть продлевать жизнь людей на очень дорогих препаратах. Естественно, заинтересованные компании не откажутся от такой возможности зарабатывать и будут всячески мешать тем, кто ищет другие способы избавления человечества от рака. И возможностей помешать у них много. (И тут я не о Беларуси говорю, а о большом мировом фармацевтическом бизнесе.)

Поэтому сейчас мы приняли решение переориентироваться с рака на болезнь Альцгеймера. Это, с одной стороны, более безопасно, а с другой – это тоже социально значимая болезнь. И не только потому, что широко распространена. Дело в том, что вся семья, где есть такой больной, оказывается просто парализованной.

– По-вашему, принцип лечения один и тот же?

– По нашему предположению – да. Это тоже аутоиммунное заболевание, то есть природа одна и та же. Как, кстати, и старение. Исследователи всего мира сейчас ищут «эликсиры молодости», шейхи и президенты лично финансируют такие работы, желая продлить собственную жизнь. И это очень хорошо, это великолепно! Так как старение есть аутоиммунный процесс, если кто-то найдет «эликсир молодости» – значит, с высокой вероятностью могу утверждать, что будет найдено и лекарство от рака.

Чтобы было более понятно, поясню. Наш комплекс лечения состоит из двух процедур: плазмоферез, то есть удаление плазмы с вредными иммуноглобулинами, и второе – введение специального иммуномоделирующего препарата. Уже сейчас богатые люди для продления жизни активно используют плазмоферез. В России, например, многие высокопоставленные чиновники в профилактических целях чистят кровь каждый квартал. В Беларуси эта процедура для проведения в частных клиниках запрещена, а в государственных больницах она применяется только по узкому кругу заболеваний. А вот в России это уже абсолютно доступная, хотя и дорогая процедура.

– Нам бы проблемы арабских шейхов и российских олигархов! Для многих белорусов проблема не в отсутствии «эликсира молодости», а в том, доживем ли до пенсии.

– Белорусская система больна синдромом ИБД – имитации бурной деятельности. Хотя на самом деле, если остро стоит вопрос об увеличении средней продолжительности жизни, надо не лозунги предлагать, а конкретные меры. Ну, например, население надо массово просканировать и на ранней, доклинической, стадии определить, к какой группе риска – сердечной, неврологической, онкологической – человек относится. Для этого, конечно, должна быть создана большая система со многими компонентами – и организационными, и материальными. Хотя, в принципе, проблема решаема. Подчеркиваю – в принципе, но, увы, не на практике.

– Вы так смело говорите, хотя будет решена только проблема диагностики. А лечение?

– На ранней стадии все хорошо поддается лечению. Даже рак. В первой части нашей беседы мы говорили о том, как справиться с поздними стадиями заболевания. Но до них с помощью профилактического скрининга можно просто не доводить. Или, по крайней мере, максимально протянуть время до наступления клинической стадии заболевания, когда боли появляются, когда человек уже не может работать. И, собственно, в этом задача медицины. Она ведь не берется за то, чтобы человек жил вечно. Это и не нужно. Но сделать комфортным и активным проживание хотя бы до 70 лет – это вполне реально в настоящий момент.

– Если, конечно, богатые и влиятельные фармацевтические компании все это не заблокируют…

– Тут вы абсолютно правы: если все люди до 70 лет будут более-менее здоровы, никто не будет продавать квартиры-машины, чтобы оплатить дорогостоящие лекарства и дорогостоящее лечение, это ударит по бизнесу очень влиятельных семей. И тут я не столько о Беларуси говорю, сколько обо всем развитом мире, ведь деньги крутятся огромные. Кстати, эксперты крупных фармацевтических компаний, как правило, дают весьма скептические заключения о действительно революционных, прорывных для лечения того или иного заболевания препаратах. Видимо, не хотят потрясений на своем рынке.

– Но есть ведь и высшее провидение. Если у эксперта кто-то заболеет раком, то куда он побежит за помощью? Наверняка к тому, кто правдами-неправдами, но может помочь. Официально или неофициально, легально или нелегально – это в безвыходных ситуациях интересует меньше всего...

– Да, это так. У нас был эксперт, у которого жена умерла от рака. Как потом выяснилось, он сам пытался ее лечить непроверенными методами…

Если говорить лично обо мне, то да, не буду скрывать, в частном порядке люди обращаются. В конце концов не все могут поехать в США или Израиль, где есть экспериментальные клиники. Однако если только вы где-то скажете «Вот этот человек лечит рак непроверенными методами», то в течение недели я буду сидеть в тюрьме. И никого не будет интересовать, что я неутвержденный препарат дал человеку, которого официальная медицина и так обрекла на смерть.

– Рак считается если не проблемой №1, то проблемой №2 на данный момент. Почему в нашей стране все это не делать абсолютно легально, абсолютно нормальным путем, если так или иначе речь идет о безнадежно больных людях? Ведь, как я понимаю, в США или Израиле о здоровье своего населения заботятся не меньше, чем в Беларуси. Но ведь разрешают…

– Если бы это было узаконено, если бы всё делалось не по принципу шарашкиных контор или «мы с тобой договоримся», а на государственном уровне, то, конечно… Но для этого кто-то должен принять решение и воплотить его в жизнь. На мой взгляд, это хорошая идея. Реализация такого проекта позволит, как магнит, притягивать в Беларусь самые смелые, самые передовые разработки в области лечения онкологических заболеваний, если, допустим, будет решено сконцентрироваться только на них. Но я совсем не уверен, что в нашей стране такое решение может быть воплощено в жизнь. У нас ведь все забюрократизировано донельзя, у нас проблема – назначить пациенту препарат, проверенный и используемый во всем цивилизованном мире. Хотя, повторяю, это очень перспективное направление. Возьмем тот же Израиль. Весь арабский Восток лечится в Израиле, все госпитали забиты богатыми арабами, хотя вроде бы как страны все друг с другом воюют и враждуют. Почему? Потому что в Израиле реализуют все медицинские новинки и без всякой лишней бюрократии. И страна получает огромные деньги от оказания клинических услуг.

– А как проходят клинические испытания? Что в них «страшного»?

– Отбираются две группы пациентов, которые соответствуют друг другу по полу, по возрасту, по тяжести заболевания. Назначение препарата – случайное: никто не может знать, что он получает. Даже врачи не знают, дают они пациенту новый препарат или плацебо – пустышку.

Если говорить о нашем препарате, то особенность его испытания еще и в том, что оно должно проводиться при отсутствии химиотерапии. А кто согласится отменить раковому больному химиотерапию? Такая вот сложность…

– Вы резко отрицательно относитесь к химиотерапии. Правильно я поняла?

– Да, я считаю, что это продление страданий и выкачивание денег (в белорусском случае – из бюджета). Спасают раковых больных только при ранней стадии диагностирования: когда опухоль вырезают, и химиотерапия, в общем-то, уже не нужна, но ее все равно делают. Если удалили очаг со всеми поврежденными клетками, то потом можно и яду линуть – здоровый организм уже выдержит. Если же рак распространился, то химиотерапия, по моему глубокому убеждению, только убивает. Да, как любой яд, она уменьшает количество быстроразмножающихся клеток, раковых клеток, но она поражает и здоровые клетки. И человек часто умирает, по сути, от осложнений химиотерапии.

Иммунная система это наш предатель – она активно участвует в нашем убийстве. И мы это доказали в экспериментах. Критики, конечно, могут сказать, что модельные раки очень сильно отличаются от естественных. Это действительно так! Но все же, когда мы в ходе экспериментов пересаживаем мыши или крысе клетки искусственной опухоли, сделав ее иммунную систему неактивной, опухоль не растет…

– Ну что ж, желаю вам получить Нобелевскую премию за изобретение способа избавления человечества от рака. Хотя если такое случится, то, понятно, что получите вы ее не как белорусский ученый. Возможно, тогда в родной стране вам будет грозить не уголовное преследование, а уважение и почет.

Светлана КАЛИНКИНА.

ОТ РЕДАКЦИИ

Просим не звонить в редакцию и не просить координаты нашего собеседника по той причине, что в вашей семье кто-то смертельно болен и в белорусских клиниках ему не могут помочь.

Очень просим не воспринимать этот материал как пропаганду нетрадиционных методов лечения рака или как сомнение в компетентности белорусских врачей.

Это интервью – по сути, постановка проблемы. Что надо сделать, чтобы белорусская медицина находилась на передовых позициях мировой науки? Возможно ли такое вообще?

Наш собеседник считает, что можно и нужно. У Министерства здравоохранения, других государственных ведомств, конечно, может быть другое мнение. И «Народная Воля» готова его выслушать.

УСМЕШКА МАСТАКА

З прапановай увесці маркіроўку канечнай прадукцыі і ўтылізацыйны збор выступілі ў ходзе пастаянна дзейнага семінара пры Парламенцкім сходзе Саюза Беларусі і Расіі гендырэктар расійскай групы кампаній "Веломоторс" (Бранск) ***Аляксандр Начэўкін*** *і кіраўнік мінскага ААТ "МотаВелаЗавод"* ***Мікалай Ладуцька.***

Начэўкін нагадаў, што да 99,99 працэнта ўсіх веласіпедаў і матацыклаў вырабляюцца ў трох краінах: Кітаі, Індыі і В'етнаме. Пры ўвозе ў гэтыя краіны імпартных веласіпедаў спаганяецца мытны збор 120 працэнтаў плюс падатак на дададзеную вартасць. Мытны збор на велапрадукцыю, якая імпартуецца ў краіны ЕС, паводле слоў Начэўкіна, таксама ўяўляе сабой унушальную велічыню ў 48,5 працэнта.

"Калі гэта прадукцыя завозіцца на тэрыторыю Беларусі ці Расіі, мытны збор фактычна 1 працэнт. Мы просім дзяржаву: нам не трэба 120 працэнтаў. Хаця б працэнтаў 20–30, каб была магчымасць адраджэння гэтай галіны ў нашых саюзных краінах", – заявіў Начэўкін.

Малюнак Ірыны ПУСТАВАЛАВАЙ.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

Мужык палічыць злом, як назавуць казлом

У Мінску муж і жонка даўно развяліся, але працягваюць судзіцца з любой нагоды. Нядаўна, да прыкладу, мужчына ўспрыняў за абразу слова "чмо", якім яго абазвала былая жонка. Суд ягоны іск не задаволіў.

Бывае так, што шлюб – няўдалы,
З сямейным бытам справы дрэнь.
Таму і сваркі, і скандалы
Здараюцца ў сям'і штодзень.
Даходзіць часам і да боек,
А гэта чысты крыміналь.
Тады ў судах ужо абое
Спатольваюць душэўны шал.
Хоць і развод як быццам зладзілі
(Чужыя людзі ўжо, лічы),
Аднак не супыняюць звады,
Імкнуцца ў чымсьці дапячы.
…Гучала брудных слоў нямала,
Лілі, як з цэбрыка, дзярмо.
У рэшце рэшт яна сказала:
– Ты – не мужык,
Ты проста чмо.
Хаця дагэтуль з ейных вуснаў
Зляталі нават мацюкі,
Але было не гэтак гнусна,
І гнеў успыхнуў не такі.
Былі, вядома, і праклёны,
Ды слова гэтае якраз
Прыняў чамусьці [illegible] ягоны
Як найстрашнейшую з абраз.
Таму і іск ужо гатовы.
Пісаў, лічу, ён недарэм,
Бо ў нас жа судзяць і за словы,
Тым болей калі ты [illegible].
Ды, як ні дзіўна, гэтым разам
Зусім інакш было ў судзе.
– Чмо, – абвясцілі, – не абраза.
Ты ляснуў пугай па вадзе.
Ён заўтра прыйдзе з іскам новым:
Палічыць крыўдаю і злом,
Як абзавуць іншым словам –
Аслом, напрыклад, ці казлом…
* * *
Падумаў я чамусь: а мо
Ён і на самай справе чмо?..

ДЗЯКУЙ!

І вярнуліся мы ў сваю маладосць…

Дырэктар інстытута І.Л.Капылоў (стаіць) дзеліцца планамі слоўнікавай працы.

Так, так, мы вярнуліся ў сваю маладосць! І адбылося гэта 24 лістапада 2017 года ў Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа. На "круглым стале", праведзеным з нагоды 40-годдзя выхаду першага тома "Тлумачальнага слоўніка беларускай мовы", у рамках XIII Міжнароднай навуковай канферэнцыі "Сучасныя праблемы лексікаграфіі".

Ініцыятары і арганізатары мерапрыемства – намеснік дырэктара па навуковай рабоце Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі акадэмік Аляксандр Аляксандравіч Лукашанец і дырэктар Інстытута мовазнаўства Ігар Лявонавіч Капылоў. З пачэснай місіяй у рабоце "круглага стала" браў удзел дырэктар гэтага цэнтра, акадэмік Аляксандр Іванавіч Лакотка. Ён уручыў ганаровыя граматы ветэранам інстытута, якія былі запрошаны для ўдзелу ў такой імпрэзе.

Сваімі ўспамінамі пра незабыўныя і шчаслівыя дзянёчкі працы над слоўнікам падзяліліся з сённяшнімі лексікографамі Антаніна Цімашкова, укладальнік першага і наступных тамоў, і Валянціна Крачкоўская – у тыя гады і да нядаўняга часу старшы інспектар па кадрах, сакратар-машыністка, проста мілая, старанная і прыветная работніца нашай канцылярыі. Ганна Канстанцінаўна Усціновіч і Галіна Феліксаўна Вештарт таксама звярнуліся ад радасці і падрабязна, вобразна намалявалі карціну распрацоўкі слоўнікавых артыкулаў: "Стол, стул і пішучая машынка, а нашы ўспаміны раскладваныя на значэнні і адценні картак". Цікавая атрымалася карціна. Галіна Феліксаўна адзначыла тытанічную працу машыністак Жанны Паўлаўны Івановай і Наталлі Міхайлаўны Прайбіла, а таксама кантоўных забавы Галоўнай рэдакцыі БелСЭ ў складзе М.К.Клышкі, А.І.Казачок, І.У.Саламевіча, Т.М.Усатай і многіх іншых. Усе іхнія прозвішчы – у прадмовах да кожнага тома.

Кожны запрошаны (і не толькі!) з павагай, сардэчнай цеплынёй і дабразычлівым гумарам абавязкова гаварыў пра Міхаіла Рамановіча Судніка – нязменнага дырэктара Інстытута мовазнаўства падчас падрыхтоўкі і выдання ўсіх тамоў. Пра спецыяліста ў галіне старажытнай лексікалогіі, выдатнага стыліста; пра строгага і патрабавальнага захавальніка дысцыпліны, выдатнага арганізатара, у рэшце рэшт – неардынарную асобу. Да падбору кадраў ён ставіўся самым сур'ёзным чынам і вельмі імі даражыў. Акадэмія, лічыў ён, храм навукі, і таму тут павінна быць як у храме. Нават знешні выгляд навукоўца. Такім быў наш ДЫРЭКТАР!

Сёння ў інстытуце падрасла дастойная змена. А традыцыі захаваліся. Аўра тут такая, як і была многа гадоў таму. Адносіны трымаюцца на нечым такім, што нельга купіць і прадаць. Сардэчная цеплыня і ўвага атулялі імпрэзу.

Вольга Мітар, Тамара Маракуліна, Валянціна Папкоўя, Уладзімір Кошчанка, Вераніка Курцова, Таццяна Кузейка, Аксана Ванкевіч – яны шчыра рады былі нас бачыць і вельмі гасцінна частавалі кавай і гарбатай. Гледзячы на салодкія прысмакі на святочным стале, так і хацелася сказаць словамі Ніла Гілевіча: "Хвала трывалаці стала, што ад яды аж гнецца!".

А спадарыня Алена Лапцёнак не выпускала з рук фотаапарат і ўвекавечыла вельмі многія (калі не ўсе) моманты гэтай гістарычнай імпрэзы.

Сустрэча з Валянцінай Русак, Любоўю Куцэвіч і Вольгай Нікалаевай, з якімі я доўга-доўга працавала ў тыя гады (падумаць толькі, у мінулым стагоддзі!) ускалыхнула ў маёй душы самыя цёплыя пачуцці.

Не ўгледзелася, на вялікі-вялікі жаль, з Надзеяй Чабатар і Людмілай Ліхадзіеўскай. Мы вас помнім і не сумняваемся: вы перадаце моладзі не толькі свой багаты навуковы вопыт, але і талент дабрыні, шчырасці – тых якасцей, якія былі ўласцівы спакон вякоў супрацоўнікам нашага ІНСТЫТУТА.

Нам вельмі прыйшліся па душы планы і задумкі, якімі падзяліўся Ігар Лявонавіч Капылоў. Канечне ж, гэта справа ганаровая – стварэнне чарговага тлумачальнага слоўніка роднай мовы, рэестр якога налічвае многа-многа слоўнікавых адзінак.

Развіталіся з гасціннымі гаспадарамі і падумалі: для шчаслівага супрацоўніка інстытут – таксама родны дом. І гэта нас яднае. А таму вырашылі па-даўняму: "Трэба дома бываць часцей, трэба дома бываць не госцем…".

Дзякуй Вам, нашы даражэнькія, за такі прыём і за шчодры кругласавальны стол!

Ад імя ўсіх запрошаных –
Ніна ЛЯВОНЧЫК, малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута мовазнаўства АН БССР (1969–1990 гг.).

РЭХА

Не можаш ці не хочаш вучыцца – ідзі ў рознарабочыя

У "Народнай Волі" за 28 лістапада надрукаваны артыкул В.Сасноўскага "Новыя арыенціры адукацыі". Ён мае рацыю, калі разважае наконт таго, як павінна развівацца наша сярэдняя і вышэйшая школа. Але з некаторымі прапановамі не зусім згодны.

Аўтар піша: "У вучэбных планах павінна з'явіцца месца для "Асноў рэлігійных культур". Як гэта ён сабе ўяўляе? Напрыклад, у адзін дзень размова пойдзе пра хрысціянства, а ў другі раз – пра іслам або пра кришнаітаў? Нешта мне падказвае, што абавязкова будзе больш увагі нейкай адной рэлігіі на шкоду іншым і з'явяцца пакрыўджаныя. Рэлігія ў ВКЛ была асабістай справай асобы, і гэта добра. Артыкул 4 Канстытуцыі РБ забараняе рабіць нейкую ідэалогію абавязковай для грамадзян. А калі нехта пажадае заставацца атэістам?

Сасноўскі лічыць, што нельга пытанне "Чаму?" мяняць на "Навошта?" і выступае супраць меркантыльнасці. Але ці так? Кожны ведае, колькі часу ў савецкай школе аднімалі ўрокі па непатрэбных прадметах. А што, зараз няма?

Далей ён кажа пра тое, як папярэдзіць здароўе моладзі. І гэта сапраўды так. Яшчэ ў савецкі час лічылася, што 70 працэнтаў вучняў не могуць засвоіць школьны курс па стане здароўя і па сваім узроўні інтэлекту. Але прымушалі і вучыліся, і настаўнікі рабілі выгляд, што праблемы няма. Вось якраз і трэба запытацца: навошта? Як сказаў некалі Губерман:

Весомы и сильны среди и случай,
но главное – наличественные гены,
и как образованием ни мучай,
от бочек не родятся Диогены.

Колькі ў нас "спяцоў", якія маюць дыплом ВНУ, але не маюць ведаў і здольнасцей працаваць па прадпрыемстве! Вучыць трэба толькі тых, хто мае да таго жаданне і здольнасці. Калі няма ні таго ні другога, не трэба марнаваць час і грошы.

У любой галіне няма розных работ, якія не патрабуюць высокай кваліфікацыі. Хто не хоча і не можа вучыцца, няхай ідзе працаваць грузчыкам, дворнікам, прыбіральшчыкам… І не з 17 гадоў, а з 14.

Увогуле, трэба прагледзіць адукацыі патрэбны новыя арыенціры.

Мікалай ЛІПУНОЎ, пенсіянер, маю вышэйшую адукацыю.

ИСПЫТАНО НА СЕБЕ

АДМИНИСТРАТИВНАЯ ГРАЦИЯ, или Как я был доверенным лицом

Накануне выборов в местные Советы вспомнилась такая вот история.

Это случилось несколько лет назад. Прихожу на работу, включаю комп, и тут по «болталке» приходит смс от секретарши директора: «Срочное совещание у генеральной».

Думаю: что за спешность такая? Годовой отчет сдан, одобрен и забыт. «Косяков» нет, у сотрудников возглавляемого мной отдела показатели в продажах не хуже достижений Усейна Болта на беговой дорожке. Разве что «мадам директор» решила обсудить план празднования 23 февраля? Предложит устроить пикник на «Линии Сталина» с шашлычком, «Хванчкарой», стрельбой из ППШ и катанием на танке Т-34. А может, еще какие-нибудь ролевые игры на тему службы в Советской Армии придумала... с элементами «дедовщины». Она такая. И коня на скаку… поставит в «позу лобстера», и горящую избу в Осиповичах продаст по цене пентхауса в Монако.

В общем, стучу в дубовую дверь, захожу в кабинет. А там уже в полном разгаре «тайная вечеря» и на повестке дня – оказание помощи генеральному директору в кампании по выборам депутатов в городской Совет нашего «вольного города».

Она говорит: «*Друзья, коллеги, я вас собрала вместе здесь и сейчас, чтобы сказать, что вы – единственные в нашем коллективе, кому я могу доверять* (пауза и глубокое трагикомическое молчание), *и потому прошу вас помочь мне стать депутатом городского Совета. Я хочу, чтобы вы были моими доверенными лицами и помогли мне победить*».

«*Поможете мне, а уж я в долгу не останусь*», – сказала «мадам директор» и торжественно вручила каждому специальное удостоверение доверенного лица с указанием зоны ответственности и графиком проведения пикетов.

Клянусь, мне это все было противно. Лично я давно не голосую, а тут вдруг меня принуждают ходить после работы по заводским общежитиям в одном из самых социально тусклых районов города и уговаривать жителей «малосемеек» голосовать за кандидата в депутаты – холеную, сытую бизнес-тетку, с годовым доходом в 250 миллионов тогдашних рублей, увешанную золотом, как новогодняя елка мишурой.

Стыд и срам! Но что делать? Откажись я сегодня участвовать в этом «мапет-шоу», завтра мне предложат уволиться по соглашению сторон... А в стране рецессия. Да и вообще, после 50 шансов найти работу в нашей стране нет.

В общем, после работы холодным зимним вечером потащился я в заводское общежитие – собирать подписи в поддержку «мадам директора» – кандидата в депутаты. Едва нашел панельную пятиэтажку на стыке лесополосы, промзоны и гаражей.

Захожу. Конечно, это не рабочие бараки постсталинской эпохи, но уж точно и не «Дом Чижа» на Немиге. Тусклый свет в коридоре. В холле стоят рядами детские коляски – как «МАЗы» на заводской площадке в ожидании покупателей. Захожу в кабинет коменданта общежития. Представляюсь по форме: дескать, доверенное лицо генерального директора УП…

Она заговорщицки (а может, издевательски) улыбается.

– Ну и чем… могу служить? – спрашивает.

– Помощь нужна в сборе подписей в поддержку нашего кандидата в депутаты, – отвечаю.

– Нашего – это чьего? Мы разве одна команда? – спрашивает комендант. – К нам уже приходили такие вот «лица» из ОГП, ЛДПР, от коммунистов. И все говорят: поддержите «нашего». А потом кто-то становится «нашим депутатом» и благополучно забывает о своих обещаниях и наших проблемах... до следующих выборов. Ну что, скажете, что ваш кандидат не такой, как все?

Я стоял в кабинете коменданта общаги и обливался потом. Что я мог ответить? Что есть такие умные книжки Эрика Берна «Игры, в которые играют люди» и «Люди, которые играют в игры»? Что вся наша жизнь – игра и чаще всего нас вынуждают «играть» с шулерами от власти?

– В общем, у вас два варианта, – говорит мне комендант общежития Ирина Петровна. – Я готова дать вам свою кастеляншу, и вы пытаетесь собрать подписи. А народ только что вернулся с работы, где «пахал, как вол, за фаллический символ», выпил после смены «Крыжачка» и будет рад поговорить с вами «за жизнь и за выборы». Или, чтобы вам было меньше стресса, можем договориться.

Ну что сказать, я ведь прекрасно понимаю, что убеждать жителей рабочего общежития голосовать за мою директоршу – дело гиблое. Вы представляете, что такое малосемейка? Это каморки по 14 квадратных метров, где живут семьи по 4–6 человек без перспективы хоть когда-то улучшить свои жилищные условия! Это общий туалет на этаже, общая кухня, зарплата, которой едва хватает на питание. Что я могу им сказать такого, чтобы убедить в необходимости голосовать за моего кандидата? А главное – я и сам-то «подкаблучник» этой системы! Кого, за что я могу агитировать, если я тоже недоволен этой жизнью?!

– Хорошо, – говорю, – давайте договоримся!

– Тогда бегите в магазин, – распоряжается комендант общежития. – Три бутылки коньяка, упаковка малосольной форели, сливочное масло и белый хлеб. Сегодня коньяк – завтра любое количество подписей в поддержку вашего кандидата в депутаты и всенародное ликование в качестве бонуса. Такая вот «административная грация».

Взвесив все «за» и «против», я решил, что дешевле решить вопросы с помощью коньяка. Тем более что комендант общежития явно не гурман, как венеролог Купитман из сериала «Интерны», в коньяках не разбирается и можно обойтись молдавским «Квинтом» витебского розлива.

Я метнулся в магазин, схватил требуемый «депутатский набор» – и на следующий день получил из рук коменданта общежития листы с подписями избирателей. Их было даже больше, чем надо.

Потом были пикеты в рабочее и нерабочее время. Я стоял у станции метро возле стенда с фотографией моей начальницы – кандидата в депутаты, страдая от холода и равнодушия прохожих. Могу вспомнить лишь два случая за целый месяц, когда хоть кто-то проявил интерес к стенду с листовками кандидатов.

Однажды подошел мужичок со следами запоя на лице, посмотрел на стенд и сказал: «Крутая чувиха! И барельеф путевый. А зарплата – ну ничё се!.. Две с половиной тыщи долларов в месяц! Мне б такую жёнку – и на работу ходить не надо!

А еще была старушка-пенсионерка. Почитала биографию моего кандидата, покачала головой…

– Не иначе жена олигарха, – говорит. – Передай ей мой наказ. Пусть сделает для пенсионеров бесплатный проезд в общественном транспорте. И про лекарства не забудь. Не хватает пенсии-то нашей на таблетки.

Вот и все, что было за месяц работы доверенным лицом. Кстати, среди конкурентов моего кандидата числились: старый коммунист, член ЛДПБ, который даже не удосужился вывесить свое фото на стенде. Плюс член ОГП. Не знаю, почему, но за время моего участия в пикетах я никого из конкурентов на площадке с предвыборными стендами не видел. Ни споров-дискуссий, ни встреч с избирателями. Наверное, они знали, что власть уже давно сделала свой выбор и нет смысла метать политический бисер.

Как и следовало ожидать, победила, в этой схватке за депутатский мандат моя протеже. Целых три года она заседала в горсовете, думала о народе, не жалея себя. Говорят, на днях она сообщила своим подчиненным, что решила снова участвовать в выборах и собирает новую команду доверенных лиц.

– Вместе мы победим, – заявила «мадам директор».

Ну кто бы сомневался!..

Евгений СУЛЫГА, бывшее доверенное лицо.

ПОЛИТИКА

Леонид КРАВЧУК: «Украина оказалась в окружении стран, которые постоянно имеют к нам какие-то претензии»

Вокруг Украины сегодня «оказались страны-противники». Об этом первый президент страны заявил в Киеве в ходе дискуссии на тему «Украинский референдум: уроки истории для будущего».

«Ну, Россия – враг, воюет. Польша хочет управлять Украиной, даже кадры расставляет. Венгрия говорит: будет драться против нас. Румыния – под вопросом. И так далее. Украина оказалась в окружении стран, которые постоянно имеют к нам какие-то претензии», – сказал он.

По словам Кравчука, эти страны хотят, чтобы в Украине улицы называли, как хотят они, чтобы страна выставляла своих героев как врагов, если они не нравятся им.

«Почему? На коленях стоим», – заявил экс-президент.

Россия аннексировала Крым после незаконного референдума 16 марта 2014 года. Присоединение полуострова к РФ не признается Украиной и большинством стран мира. В апреле 2014 года начался вооруженный конфликт на востоке Украины. Боевые действия ведутся между Вооруженными силами Украины и пророссийскими боевиками, которые контролируют часть Донецкой и Луганской областей.

После принятого 5 сентября во втором чтении и в целом закона «Об образовании», который расширил использование украинского языка в обучении, Венгрия выразила беспокойство. 26 сентября в Министерстве иностранных дел Венгрии предупредили, что будут блокировать любое дальнейшее сближение Украины и ЕС из-за закона «Об образовании». 9 октября министр иностранных дел Венгрии Петер Сийярто заявил в Ужгороде, что украинский закон «Об образовании» нарушает принципы Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом.

В октябре 2016 года польский Сейм и Верховная Рада Украины приняли совместную Декларацию памяти и солидарности, которая должна положить конец историческим спорам. Несмотря на это, исторический вопрос остается источником напряженности между странами. Летом этого года украинская сторона отказала польской в поиске и эксгумации захороненных на территории Украины поляков. 2 ноября министр иностранных дел Польши и член партии «Право и справедливость» Витольд Ващиковский заявил, что Польша намерена запустить процедуру, которая не позволит въехать в страну украинцам, демонстрирующим антипольские взгляды. В МИД Украины на это ответили, что в стране нет антипольских настроений. 18 ноября в Польшу не пустили ответственного секретаря Государственной межведомственной комиссии по делам увековечения памяти участников антитеррористической операции, жертв войны и политических репрессий Святослава Шеремету, который запретил эксгумацию польских могил на Волыни.

АТЫ-БАТЫ

США и Южная Корея начали крупнейшие в истории совместные военные учения

Цель учений Vigilance Ace («Бдительный туз») – отработка совместных действий союзников на случай войны с Северной Кореей. США и Южная Корея проведут в том числе отработку точных ударов по макетам ядерных и ракетных объектов КНДР.

Как сообщает южнокорейское агентство Yonhap News, в учениях задействованы около 12 тысяч американских военнослужащих и 230 боевых самолетов.

Кроме того, с корейской стороны в учениях принимают участие по шесть истребителей F-22 и F-35 с американской – более двух десятков истребителей.

По данным Министерства обороны Южной Кореи, несколько американских истребителей могут остаться в Южной Корее после завершения учений.

Кроме того, Сеул обратился к Вашингтону с просьбой расширить развертывание оборонных активов на территории страны и вокруг нее.

Отношения США и КНДР испортились на фоне милитаризации в Северной Корее. С 2006 года страна произвела шесть испытаний ядерного оружия и десятки запусков баллистических ракет.

Новый запуск КНДР осуществила утром 29 ноября. Баллистическая ракета пролетела около 1000 км и упала в Японское море.

Соруководитель организации «Союз обеспокоенных ученых» Дэвид Райт, ссылаясь на данные министров обороны США Джеймса Мэттиса и Японии Ицунори Онодэра, отметил, что при определенных условиях баллистическая ракета КНДР может достичь любой части Соединенных Штатов.

США неоднократно ужесточали санкции против Северной Кореи. Трамп также предупреждал, что США готовы использовать «весь спектр военной силы», чтобы остановить атаку со стороны КНДР.

У СУСЕДЗЯЎ

Дэкамунізацыя: у Вільнюсе хочуць перайменаваць шэраг вуліц і сквераў

У мэрыі Вільнюса абмяркоўваюць магчымасць перайменавання вуліц, названых імёнамі пісьменнікаў, грамадскіх і палітычных дзеячаў, якія супрацоўнічалі з савецкім рэжымам. Гаворка ідзе пра Пятраса Цвірку, Саламею Нярыс, Людаса Гіру і Антанаса Венцлаву.

Сябра гарадскога савета Паўла Кузьміцкене паведаміла інфармацыйнаму агенцтву BNS, што ўзначаленая ёю рабочая група Культуры памяці просіць ацаніць дзейнасць гэтых асоб. Для гэтага члены рабочай групы звярнуліся ў Літоўскі цэнтр генацыду і супраціву, спецыяльны архіў і да супрацоўнікаў гістарычнага факультэта Вільнюскага ўніверсітэта.

«Мы звярнуліся з просьбай даць інфармацыю пра тое, ці здрадзілі вышэйзгаданыя дзеячы сваімі дзеяннямі дзяржаве. Атрымаўшы адпаведныя даведкі, мы прымем аргументаванае рашэнне ў пытанні перайменавання сквера, школы і пераносу помніка», – сказала BNS Кузьміцкене.

Паводле яе слоў, у залежнасці ад высноў экспертаў члены групы прапануюць мэрыі прыняць адпаведныя рашэнні. У групе працуюць сябры гарадской рады, гісторыкі і грамадскія дзеячы.

Кузьміцкене сказала, што ў групу звярнуліся школьнікі вільнюскай гімназіі езуітаў з пытаннем пра помнік Цвірку.

«Але ў групе з'явілася прапанова разгледзець пытанне комплексна, бо ў Вільнюсе засталіся памятныя знакі ў гонар іншых дзеячаў той эпохі, якія, магчыма, дзейнічалі супраць Літвы, здрадзілі ёй менавіта як дзяржаве, створанай 16 лютага (1918 года)», – сказала палітык.

У Літве ёсць вуліцы, названыя ў гонар Саламеі Нярыс і Людаса Гіры, у Старым горадзе ёсць гімназія імя Саламеі Нярыс. Помнік Людасу Гіру, які стаяў насупраць Міністэрства навукі і адукацыі, знеслі яшчэ ў 2013 годзе. Помнік Цвірку стаіць у цэнтры Вільнюса ў аднайменным скверы. Недалёка знаходзіцца Дом Венцлавы – музей, заснаваны ў кватэры пісьменніка і міністра адукацыі савецкіх гадоў Антанаса Венцлавы. Нягледзячы на тое, што гістарычная роля гэтых пісьменнікаў у Літве ацэньваецца па-рознаму, усе яны ў гады савецкай акупацыі супрацоўнічалі з савецкай уладай і сваёй творчасцю ўмацоўвалі новую ідэалогію, адзначае партал Delfi.

ПУТЕВЫЕ ЗАМЕТКИ

(Окончание. Начало в №95.)

«Как им не позавидовать!..»

В романе «Последняя любовь в Константинополе» сербского писателя Милорада Павича есть такая фраза о Стамбуле: «Огромный город, выстроенный на трех морях и четырех ветрах, на двух континентах и над зеленым стеклом Босфора». Поэтично!

Из Европы в Азию

В один из дней путешествия я отправилась к Босфору. Как известно, Стамбул находится на двух его берегах. Босфор соединяет Черное море с Мраморным, которое через Дарданеллы соединяется со Средиземным. Конечно, без этого пролива экономика страны была бы другой. Босфор – одна из самых загруженных водных артерий мира (примерно в три раза больше, чем Суэцкий канал). 200 миллионов тонн нефти каждый год – это вам не шуточки!

Конечно, когда идешь по полукилометровому Галатскому мосту (он перекинут через пролив и соединяет европейскую и азиатскую части города), даже как-то волнуешься. Ну где еще такое найдешь?! Но сам мост оставляет неоднозначное впечатление. Грязно. Резкий запах рыбы – вряд ли это можно назвать ароматом, это скорее вонь. Полно рыбаков. Они стоят с утра и до позднего вечера. Выловленная рыба, как правило, небольшая. По виду – салака, в длину 10 сантиметров и меньше. Стоит ли есть рыбу, которая плавает рядом с большими кораблями? Я не рискнула бы.

Босфор. Типичная картина – рядом высотки и минареты.

Азиатская часть города производит более спокойное впечатление по сравнению с европейской. Неслучайно именно в европейской находится до 90 процентов отелей. Правда, довольно весело шагать от площади Таксим вниз по главной торговой улице Истикляль аж до Галатской башни, еще одного символа города.

Знакомые, побывавшие в Стамбуле раньше, советовали не просто полюбоваться Босфором в солнечный день, стоя на Галатском мосту, а поплыть на корабле. На экскурсию я отправилась в последний день пребывания в Турции. Стоила экскурсия всего 12 лир (6 бел. рублей). Впечатления действительно захватывающие. Верхняя палуба вся заполнена. Молодые туристы и пожилые, парочки, семьи с детьми – кого только тут не увидишь! Становится холодно – спускаешься вниз в застекленное помещение.

Сначала мы не спеша двигались вдоль азиатской части города, где можно было рассмотреть дивной красоты дворцы, мечети, банки, высотные здания, мосты через пролив. Почти через час развернулись и пошли уже вдоль европейского берега.

Иногда интеллектуальный уровень туристов убивает наповал. На палубе сидит девушка лет 15–16. Ясно, школу или колледж заканчивает. Спрашивает у своей мамы: «А какая разница между минаретом и мечетью?» Не знаешь, то ли плакать, то ли в депрессию впадать. Скорее смешно. Поскольку все вокруг молчат (то ли не знают вообще, то ли не знают, что сказать), я коротко объяснила: «Минарет – высокая башня, а мечеть – это храм!» Маме девушки, видно, стало неудобно за ее уровень: «Ну что ты ничего не помнишь?! Я же тебе говорила!»

Но путешествие часто таит и радостные моменты. Главное – начать разговор. Любой собеседник интересен. Во время экскурсии познакомилась с мамой и ее сыном из Подмосковья. «Продвинутая» мама охотно, с подробностями рассказала, как вместе с дитем побывала в Кении и Индии. Если бы десять лет назад кто-то сказал, что такое возможно, это воспринималось бы как сказка.

Стамбул – как большой базар

Когда я только заселялась в отель, горничная Наталья (молодая русскоязычная девушка из Приднестровья, приехала в Турцию работать) спросила, пока несла мою поклажу по крутой винтовой лестнице на 4-й этаж: «А что это у вас чемодан такой маленький?» Я ответила: мол, всегда езжу с небольшим грузом. Смысл ее вопроса поняла в один из дней, когда оказалась на Большом базаре.

Существует мнение, что весь Стамбул представляет собой один огромный, круглосуточный, пестрый, веселый турецкий базар. Но это мнение справедливо лишь отчасти. Все зависит от ваших целей. Побродив часа два-три по огромному рынку, по сути, отдельному городу, в котором есть улицы, переулки, многочисленные выходы, где много витрин, ярких, сияющих украшениями, золотом и серебром, посудой, где собрано бесконечное количество всего – и нужного, и ненужного, я была в некоторой растерянности, а может, и в шоке.

Во-первых, сильно пожалела, что не съездила в Стамбул этак лет 5–7 назад. Во-вторых, пришла к выводу, что надо приезжать сюда с тремя объемными чемоданами и иметь бюджет в три раза больший. Конечно, если имеешь профессию, то в «челнока» превращаться не стоит. Но материальную базу семьи (своей, родителей, детей) можно укрепить запросто.

Здесь хочется купить все!

У меня не было цели купить шубу, кожаную куртку или обувь, они не дешевы. Но все остальное…

Стамбул когда-то возник на перекрестке торговых путей, и торговля сделала город богатым и процветающим, поэтому бизнес-жилка тут есть у каждого. Тебя гостеприимно пригласят в магазинчик. Усадят, расспросят, как зовут и откуда ты. Поинтересуются, не хочешь ли купить оптом. Иногда откровенно «клеят», за комплиментами в карман не лезут. Хитростей и знания человеческой психологии хватает.

Торговаться тут принято. Маленькая сценка. Выбираю джинсы для себя. Цену хозяин не называет: мол, смотрите, выбирайте, меряйте! Понравится – тогда цену обсудим. Настаиваю: сколько? Мы объясняемся знаками или на слабом с обеих сторон английском. Он заявляет:

– 100 dollars! Thise is Gucci!

«Ага, – думаю, – это такое «Гуччи», как я – арабская принцесса!»

– No, I don't a rich woman! (Я не богатая женщина!)

В результате долгих переговоров джинсы – вроде как от «Гуччи» – я получила за 20 баксов. В пять раз дешевле, чем названная первоначально цена. И то можно было поискать дешевле.

Приведу только несколько примеров. Качественные мужские носки (10 пар) стоят 12 лир (6 бел. рублей). Значит, каждая пара – 60 коп. нашими. Мужские рубашки – по цене от 6 до 10 долларов. Не шикарный, но приличный женский офисный свитер – 4 доллара. Офисный мужской свитер на рынке – 50 лир (25 бел. рублей). Еще пример, но магазинный. Мужской свитер (размер 50–52, шерсти 80%) – 5 долларов.

А сколько тогда стоит рыночный товар, если он идет оптом? Ясно, когда такая продукция доезжает до нас, цена удваивается или утраивается. Вот так благосостояние и состояния потихоньку и создавались. По крайней мере достойные условия жизни в конкретной семье, если один из супругов или оба одевали граждан Беларуси или России в качественный турецкий трикотаж, выдерживающий стирки, не линяющий и не вытягивающийся.

Что еще в Стамбуле можно с удовольствием купить, если вы не богач? Дешевый бельевой трикотаж, махровые полотенца. Очень красивая и доступная керамическая посуда. Глаза разбегаются от яркости и разнообразия домашнего текстиля – покрывала, накидки, ковры. Всего, что делает дом теплым и уютным, а пребывание в нем радостным.

Черты национального характера

Богатство и бесконечное разнообразие товаров на рынках помогает понять какие-то важные, сущностные черты национального характера. Если дома хорошо, радостно и приятно, почему женщине не проводить именно там много времени? Семья много значит для жителя Турции, а ислам сурово осуждает разводы. Неслучайно в семьях, как правило, много детей (трое, четверо).

В арабской семье, которая заселилась в тот же отель, что и я, было пятеро малышей, в том числе один грудной. Как мама и бабушка с ними управлялись, для меня осталось загадкой! Наверное, европейскому человеку чуждо восприятие женщины как своеобразной «фабрики» по производству детей. Понятно, привычки и уклад жизни разных народов складываются столетиями. Их невозможно перенести просто так на другую почву. «Запад есть Запад, Восток есть Восток, и вместе им никогда не сойтись», – утверждал Киплинг.

Гуляя по улицам Стамбула, понимаешь, почему на рынках и в магазинчиках продается бесконечное количество разнообразных палантинов, шалей и головных платков – хиджабов, которые закрывают лицо и шею мусульманских женщин. Начинаешь более терпимо и с большим интересом относиться к никабам (головной убор с прорезью для глаз, он полностью закрывает лицо). Глаза турчанок обычно темные и выразительные. Это рождает ощущение тайны, загадки. Глаза – для всех, все остальное – для мужа. Моя знакомая, упомянутая Наталья, прокомментировала облик мусульманских женщин достаточно эмоционально: «Вы думаете, они такие бедные-несчастные? Там, под черной одеждой, они носят такие ожерелья и браслеты, такие украшения из золота, которые ни вы, ни я себе никогда не купим!»

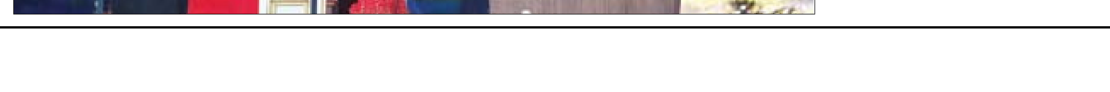
Чтобы понять, в какой степени современное турецкое общество светское, надо увидеть его изнутри. А для этого необходимо прожить в Турции дольше, чем длится туристическая поездка. Но присматриваться, открывать для себя черты и уклад жизни совершенно другой страны, далекой от нас географически, религиозно и ментально, – занятие любопытное. Порой захватывающее. Мне кажется, что без Стамбула трудно в принципе понять Восток, который существует по другим правилам и законам, чем Европа. В его историческом прошлом хватало жестокости и коварства. Но он всегда был синонимом красоты, живописности, роскоши. Гуляя по турецкой столице, понимаешь, почему восточные страны (и Турция) вдохновляли в прошлые века многих художников и писателей. Потому-то сюда и ехали за сюжетами и колоритом, потому-то именно тут искали вдохновение. Осознаешь, почему когда-то Париж рукоплескал балету «Шехеразада» и «Половецким пляскам».

В общем, будет возможность – обязательно езжайте в Стамбул. Можно с целями романтическими, познавательными, торговыми. Не пожалеете. Этот город обладает удивительной красотой и притягательностью. Наверное, поэтому сюда хочется обязательно вернуться.

Ксения МИХАЙЛОВСКАЯ.

СТИЛЬ ЖИЗНИ

Трамп впервые зажег огни на главной рождественской елке США

Президент США Дональд Трамп впервые в должности главы государства зажег огни на главной рождественской елке страны у Белого дома, сообщает телеканал Fox News.

На торжественной церемонии также присутствовала супруга американского лидера Меланья Трамп и вся семья президента. Президент США пожелал всем американцам счастливого Рождества и Нового года. «Пусть у всех будут прекрасные праздники», – добавил он. Отмечается, что это 95-я церемония зажжения огней на главной елке США.

Народная Воля http://www.nv-online.info 5 СНЕЖНЯ 2017 г.

СІТУАЦЫЯ

Зрыкашэціла…

"Справа патрыётаў" спынена, але супраць яе былога фігуранта ўзбуджана новая крымінальная справа.

Размова ідзе пра мастака-дызайнера Андрэя Бяляўскага. Нібыта падчасператрусу пры затрыманні ў яго быў знойдзены агнястрэльны боепрыпас.

Як стала вядома праваабаронцам, справа ўзбуджана 27 лістапада па ч.2 арт.295 КК РБ (незаконныя выраб, набыццё, перадача ў валоданне, збыт, захоўванне, перавозка, перасылка або нашэнне агнястрэльнай зброі, боепрыпасаў, выбуховых рэчываў і г.д.). Якраз у гэты дзень Следчы камітэт спыніў крымінальны пераслед усіх фігурантаў "справы патрыётаў".

Паводле неафіцыйнай інфармацыі, ёсць і яшчэ адзін падазроны ў захоўванні боепрыпасаў з ліку тых, каго падазравалі ў падрыхтоўцы масавых беспарадкаў.

Сяргей НІКАНОРАЎ.

ВАС ЦІКАВІЦЬ…

Як склаўся лёс Маі Абромчык?

У свой час "Народная Воля" паведамляла пра дзяўчыну, якой падчас акцыі пратэсту 19 снежня 2010 года апамаўцы зламалі нагу. Распавядзіце, калі ласка, як склаўся яе лёс?

Іван КАСПЯРОВІЧ, Мінск.

Фотаздымак Маі Абромчык у гіпсе, здаецца, абляцеў увесь свет.

"Мы спакойна сыходзілі з плошчы Незалежнасці ў бок вуліцы Валадарскага, – распавядала Мая ў сваіх інтэрв'ю пра тое, што здарылася з ёй 19 снежня 2010 года. – Нас было чацвёра: я, два хлопцы і яшчэ адна дзяўчына. Раптам на скрыжаванні праспекта і вуліцы Валадарскага спецназаўцы са стаяўшага там ачаплення сталі нас акружаць. Мы разгубіліся, бо не было куды ўцякаць, што яны настроены агрэсіўна: крычалі нешта накшталт «цяпер мы вам пакажам». Я ўзяла знаёмага за руку, а ён ад шоку пабег, я – за ім. Мы беглі праз двары, пакуль не ўпёрліся ў тупік. Спыніліся там у разгубленасці. І тут я ўбачыла, што за намі бяжыць хвост з пяці спецназаўцаў. У тым жа двары побач стаялі хлопец і дзяўчына – двое накінуліся на іх, а трое падбеглі і акружылі нас. Без прад'яўлення якіх-небудзь абвінавачванняў сталі біць мяне дубінкай па галаве. Я паспрабавала іх супакоіць, прасіла: «Не біце мяне, калі ласка!» І тады той мне кажа: «А ты ўлезь у машыну!» ... Што было потым, я памятаю дрэнна. Здаецца, спецназавец двойчы ўдарыў мяне дубінкай па назе. Я ўпала. Затым ужо ляжачую ён ударыў мяне яшчэ раз, а можа, і некалькі разоў. Калі ўбу, казаў, каб я ішла ў машыну – а як я пайду, калі мяне б'юць?! Потым, калі паспрабавала ўстаць, аказалася, што я не магу ісці. Знаёмы панёс мяне ў міліцэйскі мікрааўтобус на руках..."

Мая аказалася прыкаванай да ложка, яна перанесла некалькі складаных аперацый. Дзяўчына тады вучылася на гістарычным факультэце ў Белдзяржуніверсітэце, але потым пераводзіла на завочнае аддзяленне, і ўсё ж такі скончыла БДУ.

Пасля Мая Абромчык працягнула вучобу ў Польшчы – вучылася ў магістратуры ўніверсітэта ў Любліне па праграме Каліноўскага. Яна выбрала спецыяльнасць «Паліталогія».

"Я пакуль засталася ў Польшчы, – распавяла Мая Абромчык "Народнай Волі" пра сваё сённяшняе жыццё. – Здароўе нармальнае. Працую праграмістам, пішу кандыдацкую, але падрабязнасці пра кандыдацкую пакуль не хачу казаць..."

Марына КОКТЫШ.

ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

Ці будзе ракіроўка?

Сёння будзе вырашана, ці заменіць на Алімпіядзе-2018 зборная Беларусі па хакеі расійскую.

Нагадаем, што 5 снежня Міжнародны алімпійскі камітэт павінен прыняць рашэнне наконт таго, ці дапушчаць расійскіх спартсменаў да ўдзелу ў Алімпійскіх гульнях.

У выпадку, калі ўся расійская каманда адправіцца ў "пралёт", на хакейны турнір замест яе можа быць запрошана зборная Беларусі.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

100 ГОД ТАМУ…

Першы Усебеларускі з'езд: ПАЧАТАК

Да падзей Першага Усебеларускага з'езда "Народная Воля" звярталася не раз: некалькі месяцаў таму, напрыклад, у газеце быў надрукаваны цікавы і інфарматыўны артыкул нашага славутага акадэміка Радзіма Гарэцкага.

Я ж паспрабую тут, абапіраючыся на архіўныя дакументы і публікацыі нашых і замежных гісторыкаў, узнавіць падзеі снежня 1917 года з максімальнай дакументальнай дакладнасцю, пакідаючы ацэнкі і меркаванні іншым…

1 снежня 1917 г. намеснік старшыні створанага незадоўга да гэтага Беларускага абласнога камітэта (БАК) П.Карпкевіч накіраваў у Петраград бальшавіцкаму Савету народных камісараў на імя наркома па справах нацыянальнасцяў Іосіфа Сталіна ліст з просьбай пра згоду на скліканне Беларускага з'езда ў Рагачове. Адначасова запрошвалася салідная фінансавая дапамога ў памеры 55.195 рублёў. У гэтым лісце тлумачылася, што вынікам з'езда павінна будзе стаць утварэнне мясцовага Савета рабочых, сялянскіх і салдацкіх дэпутатаў. Пры гэтым Карпкевіч запэўніў Сталіна, што Беларускі абласны камітэт цалкам прызнае цэнтральную ўладу бальшавікоў і сярод іншага выступае за канфіскацыю зямлі, што знаходзілася ў прыватнай уласнасці. БАК планаваў арганізаваць такі з'езд супольна з Аблвыканкамам, фактычна насуперак зробленым да гэтага намаганням з боку Вялікай Беларускай Рады (ВБР). Кіраўнік бальшавіцкага Урада Ленін аператыўна распарадзіўся выдзеліць БАК 50 тысяч рублёў і даць яму свабодны доступ да радыё і тэлеграфа.

Нягледзячы на гэта, 5 снежня ў Менску пачалі збірацца дэлегаты з'езда, скліканага якраз Вялікай Беларускай Радай, і БАК так або іначай мусіў далучыцца да іх ліку. Толькі фактычна напярэдадні з'явіліся ўлёткі, у якіх называлася месца правядзення з'езда (будынак Менскага гарадскога тэатра) і месца размяшчэння іншагародніх дэлегатаў (ваенна-санітарны цягнік №117, што знаходзіўся на галоўным вакзале). Прыбыццё дэлегатаў (а іх на дзень 5 снежня было выбрана каля 900) затрымлівалася, і арганізатары вырашылі накіраваць дадатковыя тэлеграмы. У гэты час распрацоўваўся праект складу Рады Усебеларускага з'езда: у яе склад павінны былі ўвайсці па 2–3 прадстаўнікі ад губернскіх і паветовых з'ездаў кожнай беларускай губерні, ад савета сялянскіх дэпутатаў, ад кожнай з партый і Беларускай Цэнтральнай Вайсковай Рады (БЦВР). Па адным прадстаўніку ў Раду з'езда павінны былі дэлегаваць гарадскія самакіраванні, БАК, ВБР, БСГ, БНПС, Саветы рабочых і салдацкіх дэпутатаў, Беларуская народная грамада (БНГ), камісія 2-га маскоўскага беларускага з'езда, Краёвае бюро, Часовы савет Менскай вайсковай акругі, Заходні, Паўночны, Паўднёва-Заходні і Румынскі франты, Фінляндскі флот, тылавыя ўстановы, працоўныя кааператывы, прафесійныя саюзы, агульны з'езд чыгуначнікаў, работнікаў пошты і тэлеграфа, настаўнікаў.

На першым пасяджэнні легітымнай Рады, якое адбылося тады ж, 5 снежня 1917 г., старшынём грамадскі і культурніцкі дзеяч, прадстаўнік БСГ Язэп Дыла, намеснікамі старшыні былі абраны Сымон Рак-Міхайлоўскі (БЦВР), Аляксандр Савіч (Заходні фронт), Данііл Васілеўскі (паветовыя і губернскія земствы), сакратарамі – Аляксандр Кусэ-Цюз (БАК), Іван Ткачэнка (валасныя земствы Віленскай губерні), Язэп Васілевіч (БНГ). Падчас наступных пасяджэнняў Рады з'езда 6 снежня былі адхілены прапановы зацвердзіць дэлегатаў ад небеларускіх палітычных партый і ад судовых устаноў, а таксама зацверджаны назвы секцый: палітычна-нацыянальная, аграрная, эканамічна-фінансавая, культурна-асветная, па арганізацыі часовай улады, дзяржаўна-праўная, па арганізацыі нацыянальнага войска, бежанская. У той жа дзень было вырашана адкрыць першае пасяджэнне Усебеларускага з'езда 7 снежня ў 15-й гадзіне. Як сведчыць пратакол №9 прыватнай нарады дэлегатаў з'езда, яго афіцыйнае адкрыццё прызначылі ў гэты дзень, і ў зале чуліся воклічы: "Хай жыве Вольная Беларусь!", "Да здравствует армия и революционная демократия!"

Афіцыйнае ўрачыстае адкрыццё першага пасяджэння адбылося 7 снежня 1917 г. ў 20.45. Распачаў яго Сымон Рак-Міхайлоўскі словамі: *"Народ беларускі! Мне выпаў вялікі гонар адкрыць гэты з'езд. За вашымі плячыма я бачу ўсю Беларусь! Яна стаіць перад вамі спакутаваная, поўная смутку і надзеі. Па яе схуднелых шчоках бягуць слёзы. Беларусь! Вы прыйшлі сюды сказаць сваё слова. Працуйце ж дзеля дабра свайго народа. Няхай жыве Вольная Беларусь!"* Апошняя фраза Рак-Міхайлоўскага патанула ў бурных воплесках, чуліся воклічы "Ура!", вайсковы аркестр зайграў "Марсельезу". Пасля з'езда ўдзельнікі з'езда ўшанавалі ўставаннем памяць усіх, хто "паклаў сваё жыццё за радзіму і свабоду". Залу за сталом прэзідыума ўпрыгожвалі нацыянальныя сцягі, з'явіўся хор у беларускім адзенні, і прысутныя павіталі яго гучнымі апладысментамі. З наступным вітаннем выступіў заснавальнік і рэжысёр Таварыства беларускай драмы і камедыі Фларыян Ждановіч. Пасля гэтага была выканана "беларуская "Марсельеза" – "Ад веку мы спалі" – і рэвалюцыйная песня "Кроў нашу льюць даўно ўжо каты".

Ад імя ЦВБР з'езд вітаў Канстанцін Езавітаў, ад імя арганізацый беларускіх бежанцаў – Аляксандр Цвікевіч, ад імя настаўнікаў – дырэктар настаўніцкай семінарыі Аляксандр Шастоў, ад імя Слуцкай беларускай гімназіі – Радаслаў Астроўскі, ад імя беларускіх левых сацыял-дэмакратаў – Усевалад Фальскі. З прывітальным словам выступілі таксама ветэран рэвалюцыйнага руху, колішні дзеяч "Зямлі і волі" Анатоль Бонч-Асмалоўскі, прадстаўнік Часовага Краёвага Бюро Яўген Валковіч, вышэйзгаданы Язэп Дыла, упаўнаважаны ад з'езда беларускіх вайсковых у Бабруйску Фабіян Шантыр. Прадстаўнікі Маскоўскай арганізацыі БСГ, Абласнога камітэта партыі эсэраў, Паўночнага, Заходняга, Паўднёва-Заходняга, Румынскага франтоў, Балтыйскага флоту, паветранага флоту запэўнілі з'езд у падтрымцы. Выступілі таксама прадстаўнікі Украінскай і мусульманскай арганізацый Заходняга фронту, аб'яднаных яўрэйскіх партый, польскага Дэмакратычнага саюза, Бунда (*"Ад сямнаццатага стагоддзя беларускі народ змагаўся за свае правы. Старая самаўладная ўлада нацкоўвала нас адно на аднаго. Былі паразумы, але не я беларусы, і не я яўрэі, і калі здараліся непаразуменні, дык за імі стаялі царскія наймиты. Вітаю Беларускую рэспубліку!"*). Далей дэлегатаў віталі прадстаўнікі агульнафрантавога казацкага з'езда, польскіх сацыял-дэмакратаў, БНГ, бежанцаў Гарадзенскай губерні, службоўцаў Лібава-Роменскай чыгункі, мінскіх школьнікаў.

Прадстаўнік латышскай секцыі партыі бальшавікоў у Менску Рэзавускі спрабаваў учыніць правакацыю: "Не павінна быць падзелу на нацыі. Кіньце гэты свой сцяг!" Гэта выклікала абурэнне большасці прысутных. Генерал Аляксееўскі падышоў і дэманстратыўна пацалаваў сцяг, а апранугы ў кажух селянін з Менскай губерні Плішэвіч адказаў правакатару: *"Якую ганьбу мы толькі што перажылі! Мы цёмныя людзі, але такіх вучоных, як гэты, нам не трэба. Трэба баранiць сцяг і нацыю!"*

Ад імя Тамаш Грыб выказаў словы салідарнасці з Украінскай Цэнтральнай Радай, якая на той час усё сутыкнулася з ультыматумамі і рэпрэсіямі з боку бальшавікоў.

З увагай прысутныя выслухалі паэта Алеся Гаруна (Аляксандра Прушынскага), які незадоўга перад з'ездам вярнуўся з дзесяцігадовай сібірскай высылкі. Ён закончыў сваё выступленне словамі *"Нам патрэбны як найхутчэй свой Устаноўчы Сход!"*, якія суправадзілі бурныя воплескі.

Ужо пасля поўначы першае пасяджэнне Усебеларускага з'езда завяршылася вітальнымі словамі дэлегата-селяніна ад Машчанскай воласці і прадстаўніка Менскага Савета сялянскіх дэпутатаў. Прадстаўнік Бунда ад імя ўсіх нацыянальных меншасцяў казаў пра "поўную падтрымку беларускага народу".

Лявон БАРШЧЭЎСКІ.

ЗАКУЛІССЕ

Раз'яднаныя абаронцы

2 снежня ў Мінску прайшоў Х з'езд асацыяцыі «Кангрэс дэмакратычных прафсаюзаў Беларусі»

Чакаць нейкай перамогі ад такой падзеі, як з'езд, быццам бы бессэнсоўна. Калі прафсаюзы ў цэлым даўно ўжо забыліся на смак трыумфу, то і некалькі дзясяткаў дэлегатаў не ў стане карэнным чынам змяніць сітуацыю.

Прысутных на з'ездзе можна было падзяліць на чатыры групы. Першая – умоўна багатыя: салігорскія шахцёры і работнікі іншых прадпрыемстваў канцэрна "Белнафтахім". Яны аб'яднаны ў Беларускі незалежны прафсаюз (БНП) і Незалежны прафсаюз гарнякоў (НПГ). Другая – безумоўна бедныя: рабочыя розных заводаў, беспрацоўныя, пенсіянеры, якія прадстаўлялі Свабодны прафсаюз Беларускі (СПБ) і Свабодны прафсаюз металістаў (СПМ). Трэцяя – прадстаўнікі прафсаюза радыёэлектроннай прамысловасці. І прыкметная група – шматлікія гасці з Польшчы, Галандыі, Літвы, Азербайджана, Грузіі, Украіны, Расіі.

Асноўнай сілай у Кангрэсе здавён з'яўляюцца салігорцы. Так павялося з часоў гарбачоўскай перабудовы, што шахцёры ў патрэбны момант становяцца самай наступальнай сілай у абароне інтарэсаў працоўных. Так было ва ўсім Савецкім Саюзе, Беларусь не выключэнне, маршы пратэсту з Салігорска на Мінск яшчэ ў многіх у памяці. Настрой у асяроддзі гарнякоў – свайго роду градуснік: калі падземны працоўны люд спакойны – чакаць гарачых вёсен альбо зім, колькі іх ні клікай, не выпадае.

Ці застаецца гэта ў сіле цяпер?

Адказу на гэта цікавае пытанне на з'ездзе, як мне падалося, не шукалі. Справа ў тым, што прысутнасць шматлікіх замежных гасцей кваліфікавалася многімі з трыбуны як доказ паспяховай дзейнасці Кангрэса. У свой час, і гэта асоба падкрэслівалі дэлегаты з Салігорска, бацькі-заснавальнікі асацыяцыі ставілі перад ёю галоўную задачу – выйсці на міжнародную арэну. Усё астатняе, у тым ліку і арганізацыя барацьбы за правы працоўных, клопат прафсаюзаў – членаў Кангрэса.

Ніхто не адмаўляў старшыні Кангрэса Аляксандру Ярашуку ў тым, што ён удала дзейнічае на міжнародным накірунку. Праўда, раней арганізацыі дэмакратычных прафсаюзаў перабіралі, які варыянт замежнай дапамогі ім больш падабаецца – шведскі, галандскі, германскі альбо іншы. Ёсць такія актывісты, што аб'ездзілі паўсвету ў знак салідарнасці з калегамі. На прадпрыемствах сусветна вядомых фірмаў наладжваліся семінары, экскурсіі. Зараз можна спрачацца, ці быў той корм у каня, ці дала замежная навука жыццяздольныя парасткі ў нашым беларускім асяроддзі. Многія на гэта пытанне могуць адказаць адмоўна. Магчыма, што і замежныя калегі не ўбачылі высокай эфектыўнасці ўласнай руплівасці. Як бы тое ні было, замежная дапамога дэмакратычным прафсаюзам Беларусі значна паменшылася. Таму ёсць шмат палітычных і эканамічных прычын.

Добра вядомы ў прафсаюзным асяроддзі Аляксей Габрыэль з Навалукомля хутчэй сур'ёзна, чым жартаўліва з трыбуны з'езда прапанаваў дэлегатам скінуцца ў шапку па рублю, як гаворыцца, на карысць арганізацыі, якую ён узначальвае, бо і капейчыны няма на жыццёва важныя патрэбы. І старшынёй замест яго, чалавека пенсіённага ўзросту, ніхто станавіцца не хоча. Гэта амаль анекдатычная сітуацыя яскрава малюе стан рэчаў. Пра адсутнасць сродкаў на арганізацыйную працу маглі б распавесці кіраўнікі СПБ і СПМ у цэлым.

Таму некаторыя дэлегаты больш гаварылі аб палітыцы выжывання, чым аб актыўных дзеяннях па абароне інтарэсаў працоўных. Дзе ўжо там спадзявацца на гарачыя восені і вёсны!

Прадстаўнікі магутнага аб'яднання "Беларуськалій" – старшыні БНП Мікалай Зімін і НПГ Сяргей Чаркасаў з трыбуны не гаварылі пра забастоўкі, другія формы пратэсту. Яны падкрэслівалі тое станоўчае, што прыносіць ім кантакт з дырэкцыяй. Так, Чаркасаў сцвярджаў, што 25 працэнтаў заробку ў шахтах і па-за шахтамі на "Беларуськаліі" – вынік рашучай пазіцыі прафсаюзаў у адстойванні зместу калектыўнай дамовы з адміністрацыяй.

Дзіўна, але з болем аб праблемах салігорскіх гарнякоў гаварыў толькі галандзец Тон Кітцан. Ён займаецца ў прафцэнтры сваёй краіны пытаннямі ўмоў і аховы працы. Падчас візітаў у Беларусь імкнецца аналізаваць стан рэчаў у гэтым накірунку і дапамагаць сваім вопытам. Тон Кітцан знаёмы з многімі ў Салігорску, і на гэты раз распавёў страшную статыстыку, пачутую ім ад аднаго з гарнякоў: у брыгадзе з 21 чалавека засталося ў жывых толькі трое. Можна ўспрыняць гэты расповед як пужалку. Але і лічбы статыстыкі сведчаць, што сярэдняя працягласць жыцця шахцёраў у апошнія гады зменшылася з 49 гадоў у канцы мінулага стагоддзя да 46 у цяперашні час. Лічбы прыблізныя, бо ўвогуле за тое, каб іх назвалі афіцыйна, ішла і ідзе жорсткая барацьба з уладнымі структурамі.

Тон Кітцан з горыччу гаварыў, што салігорскія гарнякі толькі ў шахтах Германіі ўбачылі, якой насамрэч павінна быць вентыляцыя на працоўных месцах.

Ужо па-за межамі з'езда давялося пачуць, што заробкі гарнякоў нельга лічыць высокімі, хаця яны дасягаюць і трох тысяч рублёў у месяц, бо няма нічога даражэй, чым здароўе, а шахцёры яго губляюць на працы.

Сумна, што і разрэкламаваныя праграмы імпартазамяшчэння значна пагаршаюць умовы працы пад зямлёй, бо айчынная тэхніка па якасці і эфектыўнасці значна саступае замежнай. У падземных вырабатках высокія канцэнтрацыя пылу, тэмпература, узровень шуму, наяўнасць вялікай колькасці механізмаў.

Усё гэта вельмі добра вядома і прафсаюзным лідарам, і тым больш дэлегатам. Але, на іх думку, вырашаць іх трэба іншым чынам, праз перамовы з уладнымі структурамі.

На гэтым спакойным тле выбухам выглядалі выступленні дэлегатаў прафсаюза радыёэлектроннай прамысловасці (РЭП). Была наладжана змястоўная прэзентацыя акцый пратэсту супраць сумна вядомага дэкрэта аб "дармаедах", выказваліся папрокі ў адрас старшыні БКДП Аляксандра Ярашука за нібыта ігнараванне праблем мясцовых арганізацый. Крытыка не стала навіной, яе чакалі, бо і на мінулым з'ездзе, тры гады таму, старшыня РЭП Генадзь Фядыніч сапернічаў у выбарах старшыні з Аляксандрам Ярашуком і выказваў тыя ж самыя папрокі.

РЭП нездарма выдзяляецца сваёй несумненнай актыўнасцю на тле другіх. Бо меў да апошняга часу эксклюзіўную праграму дапамогі, што дазваляла яму прыцягваць моладзь, якая і давала перцу на з'ездзе, настойваючы на больш рашучых дзеяннях прафсаюзаў. Трэба толькі ўлічваць, што гэтыя маладыя людзі, па сутнасці, прафесійныя палітыкі, а не прафсаюзныя актывісты з прадпрыемстваў, яны не баяцца згубіць працоўнае месца, бо абралі шлях змагання. Такія ж маладыя людзі з "Беларуськалія" асцерагаюцца і падобных заяў, і тым больш дзеянняў, бо не аднойчы бачылі, як выкідваюць за вароты іншадумцаў.

У сувязі з ціскам з боку сілавых структур, у выніку чаго Генадзь Фядыніч і ягоны паплечнік Ігар Комлік сталі фігурантамі крымінальнай справы (Комлік нават правёў некалькі месяцаў за кратамі), магчымасць працы значна ўскладнілася. З'езд прыняў спецыяльную рэзалюцыю ў абарону прафсаюза РЭП і ягоных лідараў.

У бюлетэнь для галасавання пры выбарах старшыні запісалі адно прозвішча – А.І.Ярашук. Генадзь Фядыніч і Сяргей Антусевіч, таксама названыя ў ліку прэтэндэнтаў, адмовіліся ўдзельнічаць у галасаванні.

Аляксандр Ярашук і быў абраны ў чарговы раз кіраўніком Кангрэса дэмакратычных прафсаюзаў. Арыфметыка выглядала дэмакратычна прыгожа: 37 галасоў за, 10 – супраць, 7 – устрымаліся.

У выніку ўсе засталіся як быццам задаволены, усе засталіся пры сваіх інтарэсах. Вынік – нічыя, інакш кажучы, нічога – нікому, апроч добрых уражанняў для гасцей.

Прадказальнікам гарачых вёснаў не было чым узбагаціць свае меркаванні. Дарэчы, прадстаўнік "Салідарнасці" з Гданьска нагадаў, што лепшы дэвіз – мець цярпенне і працаваць.

Мікалай ЗЯНЕВІЧ.

Народная Воля http://www.nv-online.info 5 СНЕЖНЯ 2017 г.

ДЛЯ ВЯСЁЛАЙ КАМПАНІІ

Вясельная-застольная

Словы А.Русака. Музыка І.Кузняцова.

Ой, не п'ецца гарэлка,
Ой, не п'ецца віно!
Хто ж налье таго мёду,
Каб салодка было? } 2 разы

Паміж нас маладыя
За вясельным сталом,
Павянчалася шчасце
Ды пад шлюбным вянком. } 2 разы

Горка, горка гарэлка
За вясельнай гульбой,
Падсалодзяць нам чаркі
Малады з маладой! } 2 разы

Падсалодзяць тым шчасцем,
Што два сэрцы зліло,
Каб вясёлым, мядовым
Век жыццё іх было! } 2 разы

100 РАДКОЎ

Міхася СКОБЛЫ

Парасон Алеся Каско

Ён быў голасам беларускага Палесся – журлівага, жураўліннага і жураўлінага, песеннага і казачнага. Невыпадкова прозвішча ягонае першапачаткова гучала проста і даходліва для ўсіх – *Казка*. Гэта потым прысланыя здалёку пісарчукі перайначылі яго спачатку на ваяўнічае *Каска*, а потым і на малаўцямнае *Каско*. А дзяды-прадзеды жылі-векавалі *Казкамі*. Нездарма ў роднай вёсцы Алеся – Чудзіне – спрадвеку жылі казачнікі і байкары, ад якіх знакаміты фалькларыст Аляксандр Сержпутоўскі ў свой час запісаў цэлую кнігу "Казкі і апавяданні беларусаў-палешукоў" (1911).

Чудзін той у Ганцавіцкім раёне сёння амаль абязлюднеў. Падобны лёс напаткаў тысячы беларускіх вёсак, якім не пашчасціла стаць цэнтрамі прыярытэтных для сённяшняй улады аграгарадкоў ("гыр-гыр-гарадок" – як вымаўляла адна бабка). Алесь Каско не хацеў пазбаўляцца сваёй чудзінскай бацькоўскай хаты, прыязджаў то адзін, то з сябрамі – з няблізкай Жабінкі, дзе настаўнічаў, працаваў у раёнцы, адкуль кіраваў Брэсцкім абласным аддзяленнем Саюза пісьменнікаў. З Алесевых рук яго пераняла мужная Ніна Мацяш – яны абое залічвалі сябе да літаратурнага кола "Берасцейскае вогнішча", запаленага і доўгія гады дагляданага прафесарам Уладзімірам Калеснікам.

26 лістапада Алесь Каско на 66-м годзе жыцця пайшоў наўслед за сваім настаўнікам Уладзімірам Андрэевічам, за сваёй аднаверніцай-цярплівіцай Нінай. Веру – яны і на тым свеце запаляць сваё зыркае вогнішча, каля якога збяруцца азалелыя беларускія душы.

Што ім пачытае паэт з казачным прозвішчам? Можа, гэтыя па-мітынговаму палымяныя радкі, прамоўленыя ім ад імя Кастуся Каліноўскага? "Ты, народ мой, – не слабы. / Дзецюкі! Слязу сатрыце, / Для вялікае касьбы / Свае косы навастрыце. / Біце ў звон ва ўсе канцы / Ў непахіснасці і веры. / Сёння вы яшчэ касцы, / А ўжо заўтра – касінеры".

А можа, гэты балючы верш са зборніка з нязвыклай лічбавай назвай "45"? "Здавалася б: ну вось ён, Храм, / Што збудавалі пакаленні. / Стаў на парог – а ў храме Хам / Сагнуў калені не ў маленні. / Сядзіць і гнюсіць на алтар / Ахвяр, што ўмёрлі за свабоду. / Ён – валадар, ён – гаспадар / Свайго прыходу і смуроду".

А можа, гэты верш-дыялог пра рэферэндум 1995 года, надрукаваны тады ж у тыднёвіку "ЛіМ"? "Вось – гвалтоўны гісторыі ход: / Пагарджаны вякамі народ, / Што душою аглух і аслеп, / Плюне ў мову, і ў сцяг свой, і ў герб. / І тады, як адвернецца свет, / Не апомніцеся, прэзідэнт? / – Нет. / Набрыняе крывёй каляндар, / Кіне Бога сумленны святар. / Роспач вусны прароку замкне, / Вучні ўтопяць жалобу ў віне. / І тады, як смерць прыме паэт, / Не пакаецеся, прэзідэнт? / – Нет".

Памятаю, як захапляліся гэтым вершам-учынкам Алеся Каско ў тагачасных літаратурных кулуарах. Знешне ціхмяны і міралюбны, ён у неабходны момант мог пайсці і легчы на амбразуру – каб ураtаваць самае дарагое. Гэта рэдкая якасць, пісьменнікі ў пераважнай сваёй большыні адкрыта ваяваць не любяць. Ім – нярэдка бездапаможным і бязвольным – Алесь раіў чытаць Ніцшэ і Шапенгаўэра, каб духам гартавацца.

Наўрад ці ў Жабінцы ён меў з кім абмеркаваць таго ж Ніцшэ, але ў апошніх зборніках выступаў не толькі ўмелым рыфмаром, але і думаннікам. Дасылаў іх сталічным сябрам – са спадзевам на водгук-водгалас у цэнтральных газетах. Каюся, і я абяцаў адгукнуцца на атрыманы праз пошту зборнік "Прыадхінуты небасхіл". Не паспеў. Затое паспеў паіранізаваць з Алеся, які ў папярэдняй кніжцы "Трохкроп'е" змясціў ажно восем уласных партрэтаў. Цяпер разумею – тыя партрэты толькі падкрэслівалі паэтаву адзіноту і пакінутасць у раённым гарадку.

Як Алесь радаваўся, калі мы неяк наведалі яго ў Жабінцы з нашым славутым сурмачом Уладзімірам Пузынем! Пацягнуў нас выступаць у санаторый "Буг", а там – неспадзяванка: 95% адпачыннікаў – расіяне. Паўстала пытанне – на якой мове выступаць? Адміністратарка настойвала – па-руску, але Алесь своечасова ўзяў сітуацыю пад кантроль і проста са сцэны правёў моўны міні-рэферэндум. Вынік – каля двухсот чалавек узнялі рукі за беларускую мову, з дзясятак устрымаліся, супраць мовы не было ніводнага! Мы з Пузынем тады яшчэ пажартавалі: вось добра было б, калі б Алесь Каско Цэнтрвыбаркам узначальваў…

Памятаю, пры складанні анталогіі "Галасы з-за небакраю: паэты свету ў беларускіх перакладах XX стагоддзя" выявілася, што многія шэдэўры ніколі ў нас не перакладаліся. І я звярнуўся да некаторых паэтаў з просьбай запоўніць тыя лакуны. Алесю Каско дастаўся для перастварэння верш Арсенія Таркоўскага "Першыя спатканні" (памятаеце, яго чытае сам аўтар у фільме "Люстэрка"). Прызнацца, я не верыў, што Алесь справіцца з пастаўленай задачай – там і гукапіс, і галавакружныя інверсіі. Але праз пару дзён атрымаў з Жабінкі пераклад – твор гучаў так, быццам Таркоўскі напісаў яго па-беларуску! "Спатканняў нашых кожнае імгненне / Мы святкавалі, як богаз'яўленне, / Адны на цэлым свеце. Ты была / Смялейшай і лягчэйшай ад крыла / Птушынага; бы галавакружэнне, / Па лесвіцы злятала і вяла / Скрозь бэз вільготны ў сад свой без наймення / На тым баку люстэркавага шкла..."

Падчас нашай апошняй сустрэчы ў Мінску я перадаў Алесю згаданую анталогію – раней чамусьці зрабіць гэта не выпадала. Ішоў дождж, мы развіталіся на аўтобусным прыпынку. Нечакана ён сунуў мне ў рукі свой парасон – "гэта табе падарунак" – і заскочыў у аўтобус, дзверы якога тут жа зачыніліся. Алесь паехаў, а я застаўся разгублена стаяць на прыпынку – пад дажджом і пад вялікім чырвоным парасонам з лагатыпам газеты "Звязда". У той самы дзень Алесь атрымаў яго як прыз за перамогу ў літаратурным конкурсе…

Парасон той доўгі час служыў мне па сваім прамым прызначэнні. А цяпер ён стаў нібы маім абярэгам, маёй заслонай ад рознай жыццёвай злыбяды. Такое адчуванне, быццам яго трымае нада мной сяброўская рука Алеся Каско…

З ЮБІЛЕЕМ!

Данута БІЧЭЛЬ:

«Шчасце не ў багацці, а ў любові і свабодзе…»

3 снежня Данушы Бічэль споўнілася 80 год

Напярэдадні юбілею карэспандэнт "Народнай Волі" паразмаўляў з беларускай паэткай.

– Днём вашых народзінаў называюць то 1 студзеня 1938-га, то 3 снежня 1937 года. Якая дата ўсё ж правільная? І чаму ўзнікла такая блытаніна?

– Архівы касцёла згарэлі, і ў лідскім загсе выдавалі пасведчанне аб нараджэнні са слоў таго, хто звяртаўся. Я выбрала пачатак года, адняўшы няпоўны месяц, зрабіла сябе як бы маладзейшай. Тады абдумваць сітуацыю не было часу, у вёсцы дата нараджэння не мела значэння…

– Цягу да слова адчувалі з дзяцінства?

– Так. Сястра Рэня вучылася чытаць, а я сядзела каля яе і пераймала кожнае слова… Чытанне – гэта быў любімы занятак у нашай сям'і. У зімовыя вечары пры лучыне або пры лямпе тата чытаў кнігі, якія пераходзілі з хаты ў хату, а мы слухалі.

– Раскажыце пра сваю сям'ю...

– У Першую сусветную вайну мой дзед Адам паслухаў сваю трэцюю жонку, мачыху яго дзяцей ад двух папярэдніх шлюбаў, завёз малых у Ліду пад прытулак і там пакінуў. Яначка памёр. Костуся забралі ў Заполле дзед і бабуля з боку Францішкі, маці гэтых дзяцей (пасля хлопца забралі яе сёстры ў Лодзь). Марыльку і меншую сястру Яніну ўзялі да сябе людзі. Марылька і Яніна служылі нянькамі пад Лідай. У вёсцы засталася старэйшая сястра Броня. Калі Марылька вырасла і вярталася са службы ў вёску, на рынку сустрэла Яську. Малады чалавек узяўся яе падвезці. Так мае бацькі і пазнаёміліся. Яны былі ў вёсцы Біскупцы першай парай, якая сышлася па любові.

– Вы нарадзіліся ў Біскупцах на Лідчыне і гадаваліся на хутары Загасцінец. Як родныя мясціны паспрыялі фарміраванню вашага паэтычнага густу?

– Загасцінец – гэта выселкі, там жылі бедныя людзі, асабліва з боку ад лесу. Але жыць на хутары лепей, чым у вёсцы, таму што ты, як кажуць, сам сабе пан і гаспадар, вакол цябе ўвесь сусвет круціцца, і ніхто не перашкаджае табе быць у сэрцы сусвету. Ты прачынаешся і чуеш, што зямля ўздыхнула, сонейка ўсміхнулася, лес з усімі яго насельнікамі цябе чакае, кліча і дзеліцца сваім шчасцем. І душа пяе, зліваецца са светам. Я расла і ведала, што шчасце не ў багацці, а ў любові і свабодзе.

– Што вам запомнілася з часоў Вялікай Айчыннай вайны?

– Пражэктары ў небе над Лідай. Немцы, якія ловяць нашых курэй. Палонны, якога я напаіла з кубачка сырадоем. Страх, калі навокал ціўкаюць, але не птушкі. Атрад Бельскага, які начаваў у нашай хаце і ў гумне з палоннымі яўрэямі. Страх, калі тату забралі партызаны і павялі ў адной кашулі. Атрад Матросава вярнуў яго і ўсё, што забралі з нашай хаты. Жах смерці, калі дзядзьку Ігналя забілі. Жах смерці, калі крычаў ад болю малодшы Ігналёў сын Фадзей, якога смяротна параніла на вечарынцы… Адну зіму мы ўцякалі ад усіх і хаваліся ў Татарцах… Усяго не пералічыш, бо вайна надта багатая на падзеі. А пасля вайны нашы пастушкі падарваліся на тых "цацках", якія знайшлі ў рацэ Гаўі.

– Чаму вырашылі вучыцца ў Лідскім педвучылішчы, а затым у Гродзенскім педагагічным інстытуце?

– Асабліва выбіраць не было з чаго. Стрыечная сястра Францішка ўжо вучылася ў Лідскім педвучылішчы, я пайшла па яе слядах. І жыла пры ёй у пані Ядвігі ў старым доме. Яны з Марысяй Скрэнда прынялі мяне ў пакойчык, адгароджаны ад гаспадынінага вялікім крэдансам. Найбольшую навуку мы атрымалі ў тым доме – жыць па божых запаветах у любові і павазе да людзей, берагчы дзявочую чысціню. Пасля вучылішча можна было далей вучыцца, бо мела дыплом выдатніка, то я гэта і выкарыстала… Паехала ў педінстытут у Гродна, бо Нёман мяне не адпускаў, цягнуў па цячэнні.

– У 1957 годзе вы напісалі верш "Роднае слова", які сёння дзеці вывучаюць на занятках па беларускай літаратуры. Можа, узгадаеце, як ён узнік?

– Ён узнік летам, калі грэблі сена на лузе. Што бачыла, пра тое і пісала – пракос быў доўгі, таму ў вершы такія эпітэты… Але гэты творчы прыём я выкарыстоўвала і далей. Я не пісала верш, а складала вусна, а пасля запісвала. Так я рабіла ўвесь час: хадзіла і складала ў рытм хадзе.

– Вы сябравалі з Аляксеем Карпюком і Васілём Быкавым. Якімі яны вам запомніліся?

– Сапраўднымі людзьмі, добрымі сябрамі, моцнымі салдатамі ў літаратуры. Яны мне былі як браты. І пакуль яны былі жывыя, я мела літаратурную мужчынскую сяброўскую падтрымку ва ўсім.

– Як вы пазнаёміліся са сваім мужам Эрыкам Загнетавым? І як ён ставіўся да вашай паэтычнай творчасці?

– На гарадскім навагоднім вечары ў школе №1 на танцах Эрык адказваў за музыку, бо ён па прафесіі быў гукааператар, скончыў у Піцеры (ён так называў гэты горад) інстытут кінаінжынераў. Я запрасіла Эрыка на дамскі вальс. Ён сядзеў на такім узвышэнні, дзе знаходзілася ўся музычная апаратура, і я не бачыла, каго запрашаю. Гэта магло і скончыцца, як пачалося, але ён напісаў мне ліст у інтэрнат і запрасіў на спатканне на мост, што злучае Стары і Новы замкі. А пасля прапанаваў прайсціся ў бок Каложы. Там ён здымаў пакой у гаспадыні Адамаўны ў драўляным доме. Ён выбраў мяне як дзяўчыну, а не як паэтку.

– Вы амаль 20 гадоў працавалі ў школе. Што вам запомнілася з настаўніцкіх часоў?

– Вучні, з якімі я добра сябе пачувала, паколькі яны любілі беларускую літаратуру гэтак жа, як і я. У школе рабочай моладзі – шчаслівыя хлопцы, якія прыходзілі ў панядзелак на заняткі без сшыткаў, проста з работы… Яны і цяпер мяне пазнаюць, прапануюць паднесці сумку (як і тады), але я адмаўляюся.

– Чым стаў для вас музей імя Максіма Багдановіча, у якім працавалі затым?

– Музей Максіма Багдановіча мне падараваў Бог за шчырае служэнне літаратуры. Я там апынулася ў цэнтры грамадскіх і культурных падзей, што перажывалі Беларусь і ўвесь неабдымны СССР, які пачаў тады расшчэплівацца на самастойныя дзяржавы… Перш за ўсё паэзія Максіма прыцягвала сапраўдных, моцных духам шукальнікаў праўды і свайго месца на зямлі паміж народамі. У той самы час Максім Багдановіч атрымаў бессмяротнасць пасля незаслужанага забыцця, і мы ва ўсёй Беларусі з'ядналіся, каб яму служыць, каб з ім служыць Радзіме.

– Чым выкліканы зварот да рэлігійнай тэматыкі ў апошніх вашых кнігах?

– Я выхавана ў сям'і, якая была створана на аснове духоўнай культуры беларускай вёскі, мае бацькі бралі шлюб у касцёле, мяне там хрысцілі на Божае Нараджэнне, падрыхтавалі да першай камуніі, мае родныя ўсё жыццё маліліся, жылі і паміралі з Богам. Мае першыя вершы таксама рэлігійныя, хрысціянскія, ну, напрыклад:

Нехта, добры,
хто пануе ціхай,
Нехта, дужы,
гэты свет калыша,
Нехта цішу цэдзіць
млявай жменяй…
менеі…
менеі…

(верш "Ранак", 1963).

Апошнія мае кнігі складаюцца з вершаў, медытацый, уласных малітваў, якія я пішу для каталіцкіх часопісаў "Наша вера" і "Ave Maria". Там я змяшчаю і ўспаміны пра тых, "каго помню і люблю". І выбіраю адпаведныя пераклады святых паэтаў Яна Твардоўскага, Святога Францішка з Асізі, Караля Вайтылы, Мацея Канановіча, Мірaслава Качмарэка, Маці Тэрэзы з Калькуты, і т.п.

– Які падарунак вы хацелі б атрымаць на Дзень народзінаў?

– Да дня народзінаў выдавецтва "Про Хрысто" падрыхтавала кніжку вершаў, малітваў і медытацый "Дайсці да Каложы"… Гэта вершы апошняга года. А калі адказваць словамі прарока Янкі Купалы, то хачу:

Усю Беларусь –
неаб'ятну, як мора,
Ўбачыць у ясным,
як сонца, святле.

Васіль ГЕРАСІМЧЫК.

Д.Бічэль і В.Быкаў. Гродна. 1966 год.

Мікола Ермаловіч, Данута Бічэль і Ніна Тарэлкіна каля мемарыяльнага знака ў Вільні.

ВІНШУЕМ!

Алесю Разанаву – 70!

На думку доктара філалагічных навук Міхася Тычыны і кандыдата філалагічных навук Лявона Баршчэўскага, сярод творцаў, якія раскрываюць патэнцыял нашай нацыянальнай паэзіі, паказваюць неверагодныя магчымасці беларускай мовы, адно з самых значных месцаў на працягу апошніх 50 гадоў, бясспрэчна, займае Алесь Разанаў. Сёння ў яго юбілей – 70! "Народная Воля" далучаецца да шматлікіх віншаванняў і жадае доўгага веку і творчага плёну!

З творчай біяграфіі

Алесь Разанаў нарадзіўся 5 снежня 1947 г. у вёсцы Сялец Бярозаўскага раёна на Брэстчыне ў сям'і службоўца. Ужо ў 11 гадоў браў удзел у абласным творчым семінары і быў заўважаны такім літаратурным мэтрам, як выдатны даследчык і выкладчык Уладзімір Калеснік. Скончыўшы ў 1966 г. Сялецкую школу, ён паступіў на беларускае аддзяленне мовы і літаратуры філалагічнага факультэта БДУ. Увосень 1968 года браў актыўны ўдзел у студэнцкай акцыі, скіраванай у абарону беларускай мовы: быў ініцыятарам заявы аб тым, каб усе прадметы на яго факультэце выкладаліся па-беларуску. Быў адлічаны і "высланы" ў Брэсцкі педагагічны інстытут імя Пушкіна, які ён скончыў у 1970 годзе. Спрабаваў стаць аспірантам Акадэміі навук, усе экзамены здаў на "выдатна", але ўсё паводле тых жа палітычных матываў не быў прыняты ў аспірантуру. Служыў у войску, працаваў у школе настаўнікам беларускай мовы і літаратуры. З 1972 года быў літаратурным супрацоўнікам газеты "Літаратура і мастацтва", бюлетэня "Родная прырода", рэдактарам выдавецтва "Мастацкая літаратура", старшынёй Беларускага фонду Рэрыхаў, навуковым супрацоўнікам Скарынаўскага цэнтра, намеснікам галоўнага рэдактара часопіса "Крыніца". У першай палове 2000-х працяглы час жыў у Германіі і Швейцарыі.

Пачынаў Разанаў з авангардысцкіх эксперыментаў: увогуле ж, у першым паэтычным зборніку са шматзначнай на тыя часы назвай "Адраджэнне", што, моцна скажоны цэнзурай, выйшаў з друку ў 1970 годзе, пераважалі адраджэнскія настроі, услаўляліся героі беларускага вызваленчага руху, замежныя вучоныя і пісьменнікі, адкрывальнікі новага, утапісты і змагары. У паэтыцы пераважалі імклівыя рытмы, рамантычная ўзнёсласць, ускладнёная метафарычнасць. Але ўжо ў наступным зборніку вершаў Разанава "Назаўжды" (апублікаваны ў 1974 г.) навідавоку быў яго шукальніцкі характар, схільнасць да паэтычнага эксперымента, павышаная ўвага да філасофскіх праблем.

З таго часу з імем Алеся Разанава звязваецца ўяўленне аб інтэлектуальнай плыні ў беларускай паэзіі.

Наватарскія пошукі Алеся Разанава яскрава выявіліся ў паэтычных кнігах наступнай чвэрці стагоддзя творчага шляху паэта – "Вастрыё стралы", "У горадзе валадарыць Рагвалод", "Паляванне ў райскай даліне", "Рэчаіснасць", "Гліна. Камень. Жалеза", "Лясная дарога"…

Асаблівую старонку творчасці Алеся Разанава ўяўляюць яго паэтычныя перастварэнні класікі нашага старадаўняга пісьменства. Кірыла Тураўскі, Сымон Будны, Васіль Цяпінскі, Іпацій Пацей, Леў Сапега з'яўляюцца нашаму чытачу ў сучасным беларускім абліччы і дазваляюць задумацца над іх ідэямі і вобразамі цяперашняга студэнта і прафесара-інтэлектуала ("Кніга ўзнаўленняў")… Сёлета, у год паўтысячнага юбілею беларускага кнігадруку, у салідным томе пад назвай "Маем найбольшае самі" Разанаў віртуозна паказаў паэтычную аснову ўсіх, здавалася б, даўно вядомых прадмоў і пасляслоўяў Францішка Скарыны.

Да юбілею Алеся Разанава ў прыватным выдавецтве Зміцера Коласа толькі што выйшла і завозіцца ў кнігарні кніжка яго самых вядомых паэтычных твораў "Перавыбранае".

БІЯТЛОН

Дар'я Домрачава не раскрывае карты

Трохразовая алімпійская чэмпіёнка пакуль не ў лепшай форме.

Сезон для біятланістаў толькі пачаўся, спартсмены, што называецца, раскатваюцца. Хаця першы этап Кубка свету, які прайшоў у шведскім Эстэрсундзе, быў для беларусаў нечакана прыемным: **Надзея Скардзіна** ў пэўным сэнсе сенсацыйна ўпершыню ў сваім жыцці выйграла гонку на спаборніцтвах такога маштабу.

А вось **Дар'я Домрачава** пакуль не радуе. Больш за тое – спрынтарская гонка аказалася для трохразовай алімпійскай чэмпіёнкі проста правальнай. Пасля таго як у спрынце на першых двух агнявых рубяжах стрэліла ў "малако", Дар'я наогул вырашыла сысці з дыстанцыі.

Зрэшты, усе разумеюць, што этапы Кубка свету для спартсменаў – гэта ўсяго толькі генеральная рэпетыцыя перад лютаўскімі стартамі на Алімпіядзе ў карэйскім Пхенчхане. Натуральна, што кожны біятланіст працуе па сваім плане і не асабліва стараецца раскрываць карты перад калегамі. Можа, і Домрачава зараз хоча ўсыпіць пільнасць сваіх сапернiц?

Дарэчы, не так даўно трохразовая алімпійская чэмпіёнка заявіла, што, хутчэй за ўсё, не выступіць на Гульнях-2022 у Пекіне, так што гэтая Алімпіяда можа стаць для Дар'і Домрачавай апошняй.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

Фота: sputnik.by

Пропала собака сенбернар в районе частного сектора по ул.Уральской. Большая белая с коричневыми крапинами, спина и уши коричневые. Не обидьте! Придержите, прикормите.

Тревожимся за судьбу собаки. Вознаградим.

Обращаться по тел. (8-029) 337-32-60. Домашний в Минске: 245-49-73.

КАЛЯНДАР

Пагуляем і папрацуем…

Хто-ніхто парадуецца: на Новы год запар можна будзе гуляць чатыры дні – з 30 снежня (субота) па 2 студзеня (аўторак). За дадатковы выхадны давядзецца папрацаваць у суботу 20 студзеня.

Усяго ў 2018 годзе будзе сем (!) рабочых субот. Па чатыры дні запар не будзем працаваць у сакавіку і ліпені. Змены ў календары звязаны з Міжнародным жаночым днём і Днём Незалежнасці.

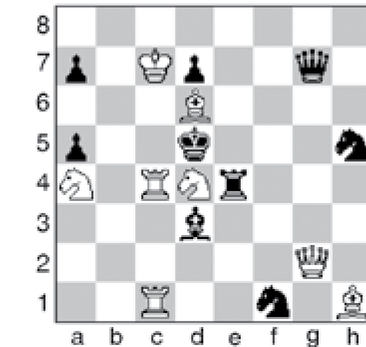
ШАХМАТЫ

Пераможны паядынак

Зборная Беларусі выйграла матч па складанні шахматных кампазіцый у каманды Данецкай і Луганскай абласцей Украіны – 65,5:54. У кожным з сямі раздзелаў каманды складалі па тры творы на тэмы, зададзеныя арбітрамі з Расіі і Ізраіля, а ў залік ішлі два лепшыя. Беларускія кампазіцыі ўзялі па тры прызавыя месцы ў раздзелах двух-, трох- і шматхадовак, трэцяе месца ў кааператыўных і зваротных матах, першае і трэцяе – у эцюдах, першае – у казачным раздзеле.

З нашых складальнікаў найлепшы вынік паказаў майстар Міхаіл Храмцэвіч – 27,1 бала. На рахунку міжнароднага майстра Віктара Волчака – 12 балаў. Свой унёсак у пераможную "капілку" ўнеслі таксама капітан Віктар Зайцаў, Мікалай Бельчыкаў, Іван Бондар, Аляксандр Булаўка, Аляксандр Варыцкі, Міхаіл Кошаль і Вячаслаў Красічонак.

Са складальнікаў Данецкай і Луганскай абласцей найлепшы вынік у Міхаіла Мішко (22,8 бала), на другім месцы – дырэктар матча Валерый Гарбуноў (12,7). Апрача іх, у склад каманды ўваходзілі капітан Аляксандр Швічэнка, Міхаіл Гершынскі, Дзмітрый Грынчанка, Анатоль Макавецкі, Уладзімір Рабцаў і Віктар Шчарбіна.

Наступная задача Міхаіла Храмцэвіча заняла 2-е месца.

Белыя: Крс7, Фg2, Лс1, Лс4, Cd6, Ch1, Ka4, Kd4 (8).

Чорныя: Kpd5, Фg7, Ле4, Cd3, Kf1, Kh5, пп. a5, a7, d7 (9).

Мат у 2 хады.

Дасылайце рашэнні на адрас рэдакцыі (***220030 г.Мінск, вул. Энгельса, 34а***) або на электронны адрас: **vadim_ne67@mail.ru.**

А лепшы эцюд матча склаў беларускі майстар Іван Бондар.

Белыя: Kph8, Cg8, пп. d5, e2, f6, g5, h7 (7).

Чорныя: Kpe8, Kf5, пп. a5, d6, g2, g6 (6).

Нічыя.

Рашэнне: 1.e4! g1Ф 2.ef gf 3.g6 Ф:g6 4.Cf7+! Kpf8! (4…Ф:f7 пат, 4…Kp:f7 пат) 5.C:g6 f4! (5…a4 6.C:f5 a3 7.Cb1=) 6.Cf7! f3 7.Cg8 f2 8.f7 Kpe7 (8…f1Ф пат) 9.Kpg7 f1Ф 10.h8Ф Фf6+ 11.Kph7 Фh4+ 12.Kpg7 Фg5+ 13.Kph7 Kpf8! 14.Фf6! Ф:f6 пат.

Турнірныя навіны

Кубак Беларусі прайшоў паспяхова ў Гродне... Кубак Беларусі прайшоў па шматгадовай перапынку ў Гродне. Удзельнікі фінальнай часткі змагаліся па алімпійскай сістэме. У хуткіх шахматах (рапідзе) і бліцы прызавыя тройкі ў выніку супалі: 1.Віталь Цецераў, 2.Валерый Казакоўскі, 3.Аляксей Аляксандраў. Сярод жанчын у рапідзе прызёрамі сталі Яна Ільючык, Настасся Зязюлькіна і Ксенія Зелянцова, у бліцы – Яна Ільючык, Ксенія Зелянцова і Аляксандра Тарасенка.

На юнацкім чэмпіянаце свету ва ўзросце да 20 гадоў у Італіі Міхаіл Нікіценка фінішаваў 27-м са 148 удзельнікаў (6 перамог, 3 пройгрышы, 4 нічыі), Вячаслаў Зарубіцкі – 95-м (4 перамогі, 5 пройгрышаў, 2 нічыі). Сярод 89 дзяўчат Вольга Бадэлька заняла 12-е месца (+5-2=4), а Ганна Сташыц была 69-й (+3-5=3).

Паводле матываў казак

Азербайджанская камісія па шахматнай кампазіцыі запрашае беларускіх складальнікаў да ўдзелу ў конкурсе «Джыртдан». Гэтае імя належыць папулярнаму герою азербайджанскіх казак – хлопчыку з зусім маленькім ростам, але з добрай і смелай душой, які здолеў перахітрыць Дзіва-велікана і ўратаваць сваіх сяброў. У конкурсе ўдзельнічаюць кампазіцыі з колькасцю фігур не больш за пяць. Раздзелы: двух-, трох-, шматхадоўкі, эцюды. Задачы (у фармаце Word) і эцюды (у фармаце PGN) – не больш за тры ад кожнага аўтара – можна дасылаць да 1 сакавіка 2018 года на адрас дырэктара конкурсу Эльмара Абдулаева: **abdullaev-elmar@bk.ru.**

Праверце рашэнні

Задача ад 21 лістапада рашаецца: 1.Kpb2! ~ 2.c4+, 1…Лg6 2.Kf3, 1…Лg4 2.Kc4, 1…Cg2 2.Kd7, 1…Ce6 2.Ф:c7.

Першымі правільна адказалі Ігар Ананіч, Васіль Жуковіч, Сяргей Цяльпук.

Вадзім ЖЫЛКО.

ФУТБОЛ

Вадзім ЖУК:

«Расія і з гэтай групы можа не выйсці»

Вядомы беларускі футбольны суддзя пракаментаваў "Народнай Волі" вынікі жараб'ёўкі чэмпіянату свету па футболе-2018.

Нагадаем, што чарговае сусветнае першынство пройдзе ў Расіі з 14 чэрвеня па 15 ліпеня. Днямі ў Маскве прайшла жараб'ёўка турніру, і практычна ўсе спецыялісты сыходзяцца ў адным: абсалютна выпадкова гаспадарам чэмпіянату пашэнціла з сапернікамі. Вось склад усіх груп:

Група А:
Расія, Саудаўская Аравія, Егіпет, Уругвай.

Група В:
Партугалія, Іспанія, Марока, Іран.

Група С:
Францыя, Аўстралія, Перу, Данія.

Група D:
Аргенціна, Ісландыя, Харватыя, Нігерыя.

Група Е:
Бразілія, Швейцарыя, Коста-Рыка, Сербія.

Група F:
Германія, Мексіка, Швецыя, Паўднёвая Карэя.

Група G:
Бельгія, Панама, Туніс, Англія.

Група Н:
Польшча, Сенегал, Калумбія, Японія.

– Для расіян група і праўда не самая складаная, – кажа суддзя міжнароднай катэгорыі **Вадзім ЖУК**. – Але, улічваючы, як зборная Расіі апошнім часам гуляе, не выключаю, што і з гэтай групы яна можа не выйсці. Хаця такі песімістычны расклад стане для гаспадароў чэмпіянату самай сапраўднай трагедыяй. А з жараб'ёўкай ім вельмі пашанцавала! Да таго ж апошні матч у групе расіяне будуць праводзіць з найбольш моцнай камандай Уругвая, і гэта таксама для іх добра.

– На першынство не патрапілі такія футбольныя гранды, як Італія, Галандыя, Чылі…

– Што зробіш, калі гэтыя зборныя не пацвердзілі свой клас. Крыўдаваць варта толькі на сябе. Тыя ж галандцы ў апошні час моцна здалі пазіцыі, таму, як кажуць, шанцуе мацнейшым. Але ў той жа час, безумоўна, цяжка ўявіць чэмпіянат свету без зборнай Італіі, якая не будзе ўдзельнічаць у грандыёзным футбольным форуме ўпершыню за 60 гадоў!

– На каго вы ставіце на будучым першынстве?

– Пакуль яшчэ рана казаць, трэба будзе глядзець, у якой форме каманды падыдуць да чэмпіянату. Але ж традыцыйна першую скрыпку будуць іграць зборныя Бразіліі і Аргенціны, а таксама Англія, Францыя і Германія. Мяркую, што чэмпіён будзе менавіта з гэтай пяцёркі.

Алесь СІВЫ.

НАША ПЕРЕПИСКА

Вреден ли хлористый калий?

Ярославу Козлову, Витебск. При внесении в почву очень небольших доз (1–2 столовые ложки на 1 кв. м) хлористый калий не вреден для растений, так как хлор смывается при поливе или прошедшим дождем. Обычно это удобрение вносят осенью перед перекопкой почвы.

Ольге Запрудиной, Вороновский район. Зола от сжигания дров – хорошее щелочное удобрение. Она быстро раскисляет почву. Применять ее можно под все культуры. Если золы у вас мало, то ее в первую очередь надо внести под кабачки, огурцы, картофель, томаты, тыкву, перцы и баклажаны.

Валентине Закревской, г.Жодино. Опилки не являются источником минерального питания растений. Их вносят для улучшения физических свойств тяжелых почв, добавляют в почву как рыхлящий материал.

Сергею Добрышеву, г.Барановичи. Быстрому созреванию компоста из различных отходов, навоза, торфа способствует перекладка его с одного места на другое один раз в месяц. Чтобы масса постоянно была влажной, компостную кучу нужно поливать теплой водой (40–45°С) с коровяком (2 кг на ведро воды).

Ирине Грудыно, г.Светлогорск. Яичная скорлупа снижает кислотность почвы, улучшает ее структуру. Перед внесением ее моют (чтобы не привлекала мух), просушивают и тщательно измельчают. На 1 кв. метр можно добавить скорлупу от 100 сырых яиц. Скорлупу вареных яиц добавляют в компост, а не в почву, так как при варке кальций вымывается.

Зинаиде Солонцовой, Круглянский район. Полное (или сложное) удобрение, о котором вы узнали из специальной литературы, – это те минеральные удобрения, которые кроме азота, фосфора и калия в своем составе имеют и микроэлементы: железо, цинк, молибден, магний и другие.

ДЕЛИМСЯ ОПЫТОМ

Свои подвои

Я выращиваю саженцы яблонь за два года. Осенью или в начале зимы из созревших яблок антоновки выбираю семена, просушиваю их и храню при температуре +10°С до февраля.

В начале февраля смешиваю семена с чистым промытым речным песком и высыпаю в мешочек из старого капронового чулка. Два дня смачиваю их водой при температуре +20°С.

Замоченные семена в мешочке помещаю во влажный, тоже промытый песок, насыпанный в деревянный ящик, и ставлю в погреб, где температура +1…+5°С.

Периодически, через 10–15 дней, проверяю состояние семян. Если появилась плесень, промываю их чистой водой. Песок в ящике всегда влажный, без застоя воды. Во второй половине апреля семена обычно прорастают и готовы к высеву в почву.

После схода снега проросшие семена высеваю на грядку. К осени вырастают сеянцы высотой 60–70 сантиметров с толщиной штамба до 5 миллиметров. На зиму сеянцы оставляю на месте. Зимой между строчек сеянцев утаптываю снег, таким образом предохраняя растения от мышей.

В конце марта – начале апреля делаю прививки способом копулировки. К осени вырастают нормальные деревца-однолетки. На постоянное место высаживаю их весной.

Михаил ЛАЗАРЕНКО, Березинский район.

ОГОРЧАЕМСЯ НЕУДАЧЕЙ

Первый блин… комом

Слышала и читала в газетах о том, что у нас в стране можно выращивать арбузы. Попробовала – не получилось. Вначале плети хорошо развивались, а потом начали вянуть. В чем дело?

Елена ИСАЧЕНКО.

Столинский район.

Увядшие плети и листья – первый признак фузариоза. Прежде всего необходима предпосевная обработка семян: обеззараживание 0,5-процентным раствором медного купороса в течение 20–24 часов. Можно семена ошпарить кипятком и тут же промыть холодной водой, а затем обсушить.

Сеять арбуз нужно на хорошо освещенном солнцем участке, лучше на высокой грядке, чтобы было теплее. При первых признаках болезни (подвядающие плети) надо срочно выкопать с комом земли всё растение и уничтожить его, так как вокруг уже идет накопление инфекции.

Устойчивости к фузариозному увяданию способствует повышенный уровень фосфорного питания арбуза. Рекомендуется при посеве внести (под грабли) 1–2 столовые ложки суперфосфата на 1 кв. метр почвы или с появлением 2–3 настоящих листьев подкормить растение вытяжкой суперфосфата (1 столовая ложка на ведро воды).

Арбузу нужны широкие, до 140 сантиметров, междурядья, чтобы земля хорошо прогревалась. И, конечно, нельзя под арбузы вносить свежую органику, можно только перегной.

Раздел ведет агроном Федор ВЕРАВОЙША.

ПОЛЕЗНЫЕ СОВЕТЫ

А у вас на даче тепло?

Перед тем как закрыть окна на зиму, вымойте стекла раствором, приготовленным из воды и поваренной соли.

Вместо оконной замазки можно использовать газетную бумагу, размоченную в воде. После высыхания она будет долго сохранять свою прочность.

Полностью затыкает щели поролон, а воздух в поролоновых порах служит дополнительной изоляцией.

Не хотите использовать поролон (или у вас его нет) – воспользуйтесь резиновыми профилями. Они достаточно гибкие, и окна можно открывать и закрывать в любое время.

Для утепления балконной двери подойдет любой толстый материал (например, ватин), который крепят к двери крючками или гвоздями.

На время очень сильных морозов можно попробовать такой способ утепления окон: полиэтиленовая пленка, вырезанная по размеру окна, прикрепляется рейками или кнопками к раме. Сверху оставляется зазор в 10–15 см для циркуляции воздуха.

Для утепления окон можно использовать пенопласт, остающийся от упаковок. Он не пропускает воздуха и долго сохраняет белый цвет.

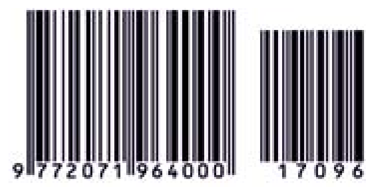
Чтобы в помещении не происходила потеря тепла, не следует ставить мебель вблизи приборов отопления.

Адрас рэдакцыі:
220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.

Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com http://www.nv-online.info

Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Паколькі ў рэдакцыі няма магчымасці рэцэнзаваць і вяртаць нявыкарыстаныя матэрыялы, яна пакідае права ўступаць у перапіску за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 04.12.2017 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 24 015 экз. Заказ № 4631.